

To år med strafbar psykisk vold

- Erfaringer fra praktikerfeltet

Analyse baseret på data og interviews

Indholdet

1. INDLEDNING	3
2. JURIDISK OPSAMLING	6
Sådan er psykisk vold defineret i Straffeloven	6
Anmeldelser, sigtelser og domme om psykisk vold	8
Afgørelser om psykisk vold – udvalgt retspraksis.....	12
3. ANALYSE AF PRAKSIS BASERET PÅ INTERVIEWS OG RETSPRAKSIS	20
Efterforskning i sager om psykisk vold kræver ekstra ressourcer	20
Det kræver særlig viden om psykisk vold at efterforske sager efter § 243.....	21
Psykisk vold er ikke sidestillet med fysisk vold i praksis.....	24
Manglende systematik - kvinder mødes forskelligt, når de anmelder psykisk vold.....	25
Den traditionelle måde at efterforske vold på er utilstrækkelig.....	26
For stor en del af byrden hviler på offeret	27
Behov for nye efterforskningsmetoder	28
4. KONKLUSION OG ANBEFALINGER	31
Konklusion	31
Danners anbefalinger	33
5. METODE OG LITTERATURLISTE	34
Sådan har vi gjort.....	34
Litteraturliste.....	36
Slutnoter	38

1. INDLEDNING

- *Lovens succes skal ikke kun måles på antallet af domme.*

For to år siden, den 1. april 2019, blev psykisk vold kriminaliseret. Dermed har ofre for psykisk vold opnået samme anerkendelse i retssystemet som dem, der kan fremvise fysiske mærker fra vold. Én ting er at ændre lovgivningen. En lige så vigtig ting er at sende en klar besked om, at psykiske skader tages alvorligt af samfundet. En lov behøver ikke kun at have til formål at straffe, den kan også bruges til at oplyse og forebygge. Det er der i høj grad brug for, når det handler om psykisk vold.

Psykisk vold er i sig selv groft og et ekstremt udtryk for manglende respekt for et andet menneske. Når vi dertil lægger, at der forud for 75% af alle partnerdrab¹ er gået psykisk vold, så tegner der sig et billede af, at netop bekæmpelse af psykisk vold har mange både menneskelige og samfundsmæssige fordele. Vi kunne tale længe om den kønsmæssige slagside i disse sager, men vi vil her blot konstatere, at den er der, og uden denne forståelse mister man den allervigtigste forebyggelsesmulighed.

En kvinde, der er udsat for psykisk vold, har også ofte mistet en del af sin forældreevne, evnen til at varetage et arbejde og til at indgå i sociale relationer. Hun har lavt selvværd, og vil i mange tilfælde være afhængig af en eller flere former for sociale ydelser og offentlig støtte. Hendes eventuelle børn kan få tilknytningsproblemer og adfærdsvanskeligheder, som præger dem ind i voksenlivet. Disse børn har særlige behov for psykologhjælp og andre støttetilbud, ligesom de er i risikozonen for selv at blive voldsudøvere eller voldsudsatte som voksne.

Da daværende justitsminister Søren Pape Poulsen (K) fremsatte forslaget om at gøre psykisk vold strafbart, sagde han: "Vi har set på de blå mærker, men vi har glemt de ar på sjælen, der måske stikker langt dybere. Med en ny bestemmelse i Straffeloven om psykisk vold sender vi

et klart signal om, at psykisk og fysisk vold er ligestillet".² Man ønskede således fra politisk side at slå fast, at psykisk vold er lige så alvorligt som fysisk vold, og at "udøvelse af psykisk vold er lige så strafværdigt som udøvelse af vold i øvrigt".³

I debatten op til vedtagelsen af loven, blev 'bevisbyrden' diskuteret allermest. "Hvordan skulle man kunne bevise noget, der er foregået bag hjemmets fire vægge uden fysiske beviser? Alt for ofte vil det ende med påstand mod påstand."

Strafferetsprofessor Trine Baumbach fra Københavns Universitet vurderede, at anklagemyndigheden ville komme på en hård prøve i sager om psykisk vold, da det "i nogle sager vil være svært at føre beviser, fordi der modsat fysisk vold ikke er nogle synlige mærker af psykisk vold."⁴ Formand for Dommerforeningen, Michael Sjöberg, påpegede, at man kunne forestille sig, at sagerne ville blive mere tidskrævende på grund af den vanskelige bevisførelse.⁵

De seneste to år har vist, at psykisk vold KAN bevises, men de har også vist, at sagerne er komplekse, og i antal svarer de endnu ikke til omfanget af psykisk vold, hvor 4 ud af 100 kvinder og 1 ud af 100 mænd⁶ siger, de har været udsat for psykisk partnervold inden for det seneste år. Kvinder har altså, ifølge en undersøgelse fra Det nationale forsknings- og analysecenter for velfærd (VIVE), været udsat for psykisk partnervold fra en nuværende eller tidligere partner mere end tre gange så ofte end mænd.

Straffelovens § 243 gælder selvfølgelig også for børn. Det er ulovligt at udsætte børn for psykisk vold, og det kan have langvarige og uoprettelige skader for et barn at blive manipuleret, truet og nedgjort i sin barndom. I denne rapport har vi fokuseret på praksiserfaringer fra to politikredse og to krisecentre. De refererer til kvinder, når de taler om deres erfaringer med denne bestemmelse, og det har vi taget for pålydende, men vi peger

på behovet for, at psykisk vold mod børn skal tænkes ind i praksis ved implementeringen af § 243.

Med bestemmelsen går man fra at have et hændelsesbaseret fokus over til at skulle afdække mønstre i efterforskningen og bevisførelsen. En af de store forskelle i udformningen af bestemmelsen er, at man har valgt at skrive betingelserne ind i selve loven. Det illustrerer, at man fra start har været opmærksom på udfordringerne ved at føre sager om psykisk vold, sådan som blandt andre også Justitsministeriet tilkendegav i bemærkningerne til lovforslaget.

Hvis tiltalte nægter den psykiske vold, og hvis der ikke er vidner eller fysiske beviser, så er det selvagt krævende at løfte bevisbyrden. Man skal huske på, at det ikke betyder, at det ikke kan have foregået, endda i en meget grov skala. Det er også svært at bevise seksuelle overgreb, hvis der ikke er fysiske skader, men det afholder os ikke fra at ville straffe det. Tidl. justitsminister Søren Pape Poulsen (K) udtrykker det således: "Ift. bevisbyrde havde vi lidt den samme diskussion, som vi har haft omkring samtykkelovgivning. Her er min tilgang nok sådan at, ja, det kan være svært at bevise, men det skal ikke afholde os fra at gøre noget ved det. Der har vi fagfolk og dygtige jurister, som bare skal formulere det mest hensigtsmæssigt ift., hvad vi politikere gerne vil. Så sætter retsgarantier og retssamfund nogle gange nogle begrænsninger for, hvor langt vi kommer, men vi må gøre det, så godt vi kan – også når ting er svære."

Vi vil med denne rapport se nærmere på, hvori udfordringerne og erfaringerne ligger, og bl.a. af søge om der er behov for nye tilgange til eksempelvis efterforskningen, som kan imødekomme nogle af de bevismæssige udfordringer.

England kriminaliserede psykisk vold i 2015, og her viste erfaringerne efter de to første år, at politifolk i høj grad ikke havde forstået intentionen i

loven. Der er ikke basis for at sige det samme i Danmark. Denne rapport viser i hvert fald, at der er fagfolk inden for politi- og retsvæsenet, som har forstået intentionen i loven, samt at krisecentre arbejder systematisk for at understøtte implementeringen af loven i denne brydningstid.

Stor tak til de medvirkende for at stille op til interviews med deres erfaringer og perspektiv til denne analyse. Uden jer blev vi ikke fælles klogere på både gode erfaringer og dér, hvor skoen trykker.

Også tak til Soroptimisterne for opmuntring – økonomisk såvel som indholdsmæssigt.

Herfra skal lyde en venlig men bestemt opfordring til at Justitsministeren, Folketingets retsordførere, Rigspolitiet og andre, med dette notat i hånden sætter gang i et egentligt evalueringssarbejde af § 243. I Danner stiller vi gerne vores faglige viden til rådighed.

Danner marts 2021

Sara Andersen, seniorkonsulent, Henriette Winther, senior kommunikationsrådgiver og Kirstine Nordentoft Mose, jurist.

Følgende har medvirket i kvalitative interviews:

Jeanette Wincentz Andersen, advokaturchef hos Sydsjællands og Lolland-Falsters Politi

Mette Toft, advokaturchef hos Københavns Politi

Per Suhr Olsen, politiassistent hos Sydsjællands og Lolland-Falsters Politi

Martin Lunderskov, politikommissær Københavns Politi

Lisbeth Mosebo, souschef i Danner krisecenter

Hanne W. Rugholm, centerleder, Randers Krisecenter

Gyrithe Ulrich, vicesstatsadvokat hos Statsadvokaten i København

Søren Pape Poulsen, formand og politisk leder for Det Konservative Folkeparti og tidl. justitsminister

De primære skriftlige kilder i rapporten:

- Straffelovens § 243
- Rigspoliets vejledning om retningslinjer for håndtering af sager om psykisk vold, april 2019 (ny udlevering af marts 2021)
- Rigsadvokatens meddelelse om psykisk vold, marts 2019
- Statsadvokatens tematisyn for psykisk vold, november 2020
- Dataudtræk fra Rigsadvokaten

Se hele litteraturlisten inkl. links bagerst.

Rapporten er udarbejdet af Danner med støtte fra Soroptimisterne:

SOROPTIMIST INTERNATIONAL DANMARK

SOROPTIMIST INTERNATIONAL DANMARK (SI DK)

Soroptimist International er et verdensomspændende netværk af kvinder i erhverv, der arbejder sammen på lokalt, nationalt og internationalt plan for at uddanne, styrke og sætte kvinder og piger i stand til at forbedre deres liv og rettigheder.

SI DK består af 53 klubber i Danmark. Soroptimist International har forpligtet sig til at arbejde for FN's 17 Verdensmål for bæredygtig udvikling.

Mange af klubberne i Danmark arbejder med mål 5 om ligestilling – Udrydde vold mod kvinder og piger og dermed sikre kvinders deltagelse i konfliktløsninger.

SI DK har et paraplyprojekt for "Stop Vold mod Kvinder og Piger", og det har derfor været oplagt, at vi støtter Danners arbejde med at undersøge om loven om kriminalisering af psykisk vold har gjort en forskel.

Karen Teglgard, Unionspræsident 2020-2022

2. JURIDISK OPSAMLING

Sådan er psykisk vold defineret i Straffeloven

Straffelovens § 243 om psykisk vold trådte i kraft den 1. april 2019. Der kan derfor alene dømmes for psykisk vold begået herefter.

Straffelovens § 243:

”Den, som tilhører eller er nært knyttet til en andens husstand eller tidligere har haft en sådan tilknytning til husstanden, og som gentagne gange over en periode udsætter den anden for groft nedværdigende, forulepende eller krænkende adfærd, der er egnet til utilbørligt at styre den anden, straffes for psykisk vold med bøde eller fængsel indtil 3 år.”

Psykisk vold er ikke ensartet defineret i Straffeloven, men bruges om et gentaget eller kontinuerligt mønster af handlinger eller undladelser med det formål at kontrollere og nedbryde et andet menneske.⁷

I tilknytning til bestemmelsen er der udarbejdet en meddelelse om psykisk vold fra Rigsadvokaten (opdateret 15. marts 2021), og Rigspolitiet har også udarbejdet en vejledning for politiets håndtering af sager om psykisk vold af 1. april 2019. Der er tillige udarbejdet retningslinjer i alle politikredse og action cards om bestemmelsen.⁸

Der er tale om psykisk vold omfattet af straffelovens § 243, hvis følgende betingelser er til stede:

- **Tilknytning til forurettedes husstand:** Gerningsmanden skal have eller tidligere have haft nær tilknytning til offerets husstand eller være del af denne.
- **Hypighed og varighed:** Den psykiske vold skal være begået gentagne gange over en vis periode.
- **Adfærden:** Adfærden kan betegnes som værende nedværdigende, forulepende eller krænkende.

- **Grov:** Adfærden skal samlet set betegnes som grov.
- **Egnet til utilbørligt at styre:** Adfærden skal være egnet til at styre offeret. Det vil sige en form for kontrol, der forhindrer offeret i at udfolde sig frit.⁹

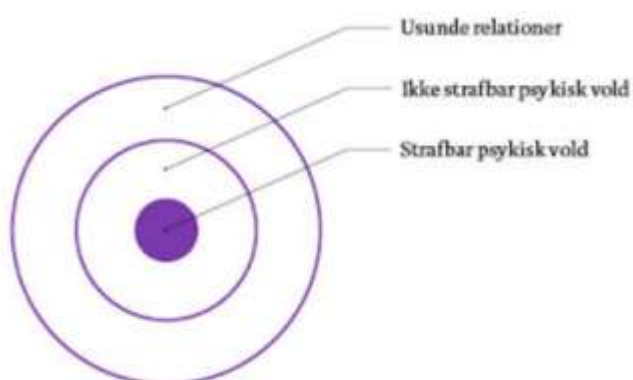
Ved behandlingen af sager om psykisk vold skal politi og anklagemyndighed vurdere disse momenter.

Ift. bevisvurderingen er længden af perioden afgørende, ligesom krænkelserne skal være gentagne og have en tidsmæssig sammenhæng. Der behøver ikke være tale om gentagelse af den samme type krænkelser, for at adfærden anses som gentagen. Det er heller ikke et krav, at krænkelserne isoleret set kan betegnes som grove, så længe adfærden samlet set kan betegnes som grov, hvilket hænger sammen med hyppigheden og varigheden af krænkelserne. Adfærden skal endeligt være kontrollerende.¹⁰

Der er dermed væsentlig forskel på at afdække fx simpel fysisk vold, hvor der er tale om en eller flere enkeltstående 'episoder', der kan efterlade fysiske beviser i form af blå mærker eller andre skader og afdækning af psykisk vold, der omfatter forskelligartet adfærd, der samlet kan betegnes som et mønster, men som ikke nødvendigvis er særligt synlige for andre.¹¹ Det blev da også påpeget ved udformningen af bestemmelsen, at der kan være bevismæssige udfordringer knyttet til sager om psykisk vold.¹²

Der er som nævnt ikke indført en ensartet definition af ”psykisk vold” i straffelovens § 243. Området kompliceres yderligere af det forhold, at anklagemyndigheden beskriver tre former for psykisk vold på deres hjemmeside: Strafbar psykisk vold, ikke strafbar psykisk vold og usunde relationer (se figur 1).

Figur 1: Psykisk vold defineret på www.anklagemyndigheden.dk

Som i alle andre bestemmelser skal Anklagemyndigheden konkret vurdere i den enkelte sag, om der er tale om strafbart indhold, og når det handler om psykisk vold, er der således overladt et vidt skøn til myndighederne.¹³

Bestemmelsen i straffelovens § 243 giver visse bevismæssige udfordringer. Justitsministeriet tilkendegav da også i bemærkningerne til lovforslaget, at man var opmærksom på, at der kunne være bevismæssige udfordringer i sager om psykisk vold, men at man ikke anså dette for et tilstrækkeligt argument til ikke at kriminalisere psykisk vold. For at få fastlagt bestemmelsens anvendelsesområde, rækkevidde og afklaret straffniveauet er sager om psykisk vold derfor også et fokusområde for anklagemyndigheden.¹⁴

Det åbner for en række udfordringer ift. efterforskningen og bevisførelsen i sager om psykisk vold, samt hvad der i praksis forventes af offeret ift. dokumentation for den psykiske vold.

Beviskrav i sager efter straffelovens § 243

Når politiet har efterforsket en sag om psykisk vold, og en person er sigtet i sagen, skal anklagemyndigheden vurdere, om der skal rejses tiltale, så sagen kan komme for retten. I straffesager påhviler bevisbyrden anklagemyndigheden. Når anklagemyndigheden skal vurdere, om der skal rejses tiltale i en straffesag om psykisk vold, skal det vurderes, om der er tilstrækkelige beviser, ligesom der jf. straffelovens § 19 skal være forsæt¹⁵ for, at der kan straffes for psykisk vold.

Anklagemyndigheden skal bevise uden for enhver rimelig tvivl, at den sigtede er skyldig. Og enhver rimelig tvivl skal komme den sigtede til gode. Anklagemyndigheden må derfor kun rejse tiltale i en straffesag, hvis de vurderer, at der er tilstrækkelige beviser til, at pågældende vil blive dømt ved domstolene. Beviskravet er således højt. Anklagemyndigheden skal også tage enhver omstændighed, der tyder på den mistænkte uskyld, i betragtning. Det samme princip om objektivitet gælder for politiets efterforskning af sagen.

Strafferamme og straffniveau

Strafferammen for bestemmelsen er bøde eller fængsel i op til 3 år. Der er ikke i forarbejderne til loven angivet et bestemt straffniveau, da sagerne kan være meget forskelligartede. Straffen skal dog udmåles med afsæt i straffen for gentagen simpel (fysisk) vold begået overfor samme offer. Konkret betyder det, at der i udgangspunktet ikke udmåles en straf, der er mindre end 60 dages fængsel. Straffen fastsættes på baggrund af en konkret vurdering i den enkelte sag under hensyntagen til karakteren og varigheden af den psykiske vold og konsekvenserne for forurettede.

Anmeldelser, sigtelser og domme om psykisk vold

Fra loven trådte i kraft 1. april 2019, har der frem til 27. februar 2021 været **616** anmeldelser om psykisk vold på landsplan. I 2019 var der 203 anmeldelser, i 2020 var der 362 anmeldelser, og i 2021 er der foreløbigt i årets første to måneder registreret 51 anmeldelser om psykisk vold.¹⁶ Andelen af kvinder, der er ofre for anmeldt psykisk vold, er betydeligt højere end andelen af mænd.¹⁷

Der er altså siden bestemmelsens ikrafttræden - naturligt nok - sket en stigning i antallet af anmeldelser af psykisk vold. Der har til sammenligning været et samlet fald på 4 procent fra 2019 til 2020 i antallet af ofre for vold. Det skyldes ifølge Danmarks Statistik primært et fald i ofre for simpel vold efter straffelovens § 244.¹⁸

I **224** af de anmeldte sager om psykisk vold er der i perioden truffet afgørelse om at henlægge sagen, inden der er rejst sigtelse, efter retsplejelovens § 749, stk. 1 og stk. 2. Der kan være tale om, at politiet afviser en indgivet anmeldelse uden at påbegynde efterforskningen, eller at politiet, inden der er rejst sigtelse, træffer afgørelse om at indstille efterforskningen.¹⁹

Der er i perioden rejst sigtelse i **277** tilfælde på landsplan. **Sigtelsesprocenten** er aktuelt 44,97 procent på landsplan ift. antallet af anmeldelser siden 1. april 2019.

En række sager afsluttes efter efterforskningen af anklagemyndigheden med påtaleopgivelse, da der ikke er objektive beviser, og der fx er tale om påstand mod påstand. Det er sager, hvor anklagemyndigheden på grundlag af politiets efterforskning vurderer, at der ikke er tilstrækkelige beviser til, at en sag kan blive rejst ved domstolene. Sagen henlægges derfor på bevisets stilling jf. retsplejelovens § 721, stk. 1, nr. 2. Der kan både være tale om sager, hvor anklagemyndigheden anser det for sandsynligt, at den sigtede er skyldig, men ikke har tilstrækkelige beviser til at løfte bevisbyrden i en straffesag, og sager hvor anklagemyndigheden når

frem til, at det

ikke er det rigtige spor, man har fulgt.²⁰ Ved påtaleopgivelse henlægges sagen af anklagemyndigheden, fordi denne ikke forventes at kunne føre til dom.²¹

I **157** sager, hvor der var rejst sigtelse, er der efterfølgende truffet afgørelse om påtaleopgivelse.²² I **155** af sagerne er der tale om påtaleopgivelse i medfør af retsplejelovens § 721, stk. 1, nr. 2.

Anklagemyndighederne i landets politikredse har rejst tiltale i **79** sager, svarende til 13 procent. Det er altså sager, hvor anklagemyndigheden vurderer, at den tiltalte kan blive dømt ved en domstol.

Der er pr. 27. februar 2021 faldet dom i **38** sager om psykisk vold efter straffelovens § 243. Af disse er tiltalte blevet fundet skyldig i 11 sager og frifundet i 27 af sagerne.²³ En række sager om psykisk vold afventer fortsat at komme for retten, ligesom en række af sagerne er anket.²⁴

Se tabel 1 og 2 for oversigt.

Tabel 1. Anmeldelsernes forløb på landsplan

Anmeldelsernes forløb på landsplan	Anmeldelser	Påtaleopgivelse	Tiltale rejst	Domme samlet (frifindelser og fældende dom)	Afventer*
Henlæggelser inden sigtelse er rejst	224 (36%) **	-	-	-	-
Sigtelse rejst	277 (45%)	157 (25%) **	79 (13%) **	38 (6%) ** Frifundet 27 (4%) Skyldig 11 (2%)	3
Antal anmeldelser i alt	616	-	-	-	-
Afventer	115	-	-	-	-

Note: Fra perioden 1. april 2019 frem til 27. februar 2021. Datatræk fra Rigsadvokaten, baseret på tal fra POLSAS. Opgjort efter seneste afgørelse. Afgørelserne er derfor ikke nødvendigvis endelige. Dertil kommer at de sager, der ikke er endeligt afgjort, er under sagsbehandling/afventer. **Tal i () udgør procentdel af antal anmeldelser, afrundet.

Tabel 2. Antal anmeldelser, sigtelser, domsfældelser, frifindelser (samlet) for alle politikredse

	Anmeldelser	Sigtelser	Fældende dom	Frifindelser	Domsafsigelser (samlet)
Bornholms Politi	9	2	-	-	-
Fyns Politi	37	13	1	1	2
Københavns Politi	80	28	2	1	3
Københavns Vestegns Politi	68	38	2	2	4
Midt- og Vestjyllands Politi	44	21	-	2	2
Midt- og Vestsjællands Politi	57	17	1	3	4
Nordjyllands Politi	20	8	-	1	1
Nordsjællands Politi	87	24	1	2	3
Østjyllands Politi	33	20	-	-	-
Syd- og Sønderjyllands Politi	51	22	-	-	-
Sydøstjyllands Politi	45	33	-	7	7
Sydsjællands og Lolland-Falsters Politi	85	51	4	8	12
Landsplan	616	277	11	27	38

Note: Fra perioden 1. april 2019 frem til 27. februar 2021. Datatræk fra Rigsadvokaten, baseret på tal fra POLSAS. Dynamisk data, afgørelser er opgjort efter seneste afgørelse. Afgørelserne er ikke nødvendigvis endelige, da de kan være anket i mellemtiden. Ved

én fældende dom er der tale om en betinget dom (KBH). Ved de øvrige fældende domme er der tale om ubetinget frihedsstraf. Sigtelser, tiltaler og afgørelser er opgjort efter antal forhold. Det vil sige, hvor mange personer pr. journalnummer, der er blevet sigtet, tiltalt og afgjort.

Anmeldelser, sigtelser og domme i Københavns politikreds

Vi har i denne rapport udvalgt to politikredse, Københavns og Sydsjællands og Lolland-Falsters politikredse, som vi kigger nærmere på (se kapitel 8 for uddybning ift. valg af kredse).

Københavns Politi har i perioden fra den 1. april 2019 til og med den 27. februar 2021 registreret i alt 80 anmeldelser om psykisk vold.

Politikredsen har truffet afgørelse om at *afvise* indgivne anmeldelser efter retsplejelovens § 749 stk. 1 i 9 sager. Der er truffet afgørelse om at *henlægge* sagen efter retsplejelovens § 749, stk. 2, i 20 sager. Henlæggelsesprocenten er således samlet 36,25 procent i sager, hvor der *ikke er rejst sigtelse*.

Der er i perioden *rejst sigtelse* i 28 sager, svarende til en sigtelsesprocent på 35 procent.

Der har i perioden været 13 afgørelser om *påtaleopgivelse* i medfør af retsplejelovens § 721, stk. 1, nr. 2 (bevisets stilling) og 1 sag om *påtaleopgivelse* i medfør af retsplejelovens § 721, stk. 1, nr. 1 (sigtelsen grundløs).

Anklagemyndigheden i Københavns Politi har *rejst tiltale* i 7 sager. Der er således foreløbigt rejst tiltale i 9 procent af alle anmeldelser.

Tre sager fra Københavns politikreds er blevet afgjort ved retten. Der er tale om en frifindelse, samt en ubetinget og en betinget dom. Afgørelserne vedrører ikke alene psykisk vold, men også bl.a. fysisk vold.

Anmeldelser, sigtelser og domme i Sydsjællands og Lolland-Falsters Politi

Hos Sydsjællands og Lolland-Falsters Politi har der samlet været 85 anmeldelser om psykisk vold i perioden.

Der er i perioden truffet afgørelse om at *afvise* indgivne anmeldelser efter retsplejelovens § 749 stk.

1, i 11 sager. Der er truffet afgørelse om at *henlægge* sagen efter retsplejelovens § 749, stk. 2, i 15 sager. Henlæggelsesprocenten er således samlet 30,59 procent i sager, hvor der *ikke er rejst sigtelse*.

Der er *rejst sigtelse* i 31 sager i perioden, svarende til en sigtelsesprocent på 60 procent.²⁵

Anklagemyndigheden har *rejst tiltale* i 16 sager. Der er altså foreløbigt samlet rejst tiltale i 18,82 procent af de samlede sager ift. antallet af anmeldelser.

Der er i perioden truffet afgørelse om *påtaleopgivelse* i medfør af retsplejelovens § 721, stk. 1, nr. 2 (bevisets stilling) i 29 sager.

Tolv sager fra Sydsjællands og Lolland-Falster politikreds er afgjort ved retten. I otte af sagerne er tiltalte blevet frifundet. I fire af sagerne er tiltalte idømt en ubetinget frihedsstraf. I en af afgørelserne er der, som den første sag i Danmark, alene dømt for psykisk vold. Sagen er af tiltalte anket til landsretten.

Opsamling: Landsplan og de to kredse sammenlignet

Selvom der samlet set er indgivet næsten lige mange anmeldelser i henholdsvis Sydsjællands og Lolland-Falsters og Københavns politikreds, da tegner der sig et forskelligt billede ift. sigtelsesprocent og tiltaleprocent, samt antallet af sager, der er ført ved retten. I Sydsjællands og Lolland-Falsters politikreds er både sigtelses- og tiltaleprocent næsten dobbelt så høj som i Københavns politikreds. Sig-telsesprocenten for hele perioden er således 60 procent for Sydsjælland og Lolland-Falster, mens den alene er 35 procent i København.

På landsplan har der siden 1. april 2019 været 616 anmeldelser om psykisk vold, hvoraf 11 sager er endt med, at tiltalte er fundet skyldig. I en hurtig omregning svarer det til, at 2 procent af de anmeldte er dømt.

Tallet for dømte for psykisk vold er lavt, særligt når man ser på omfanget af psykisk vold. Hvis 4 ud af 100 kvinder og 1 ud af 100 mænd i alderen 18 til 65 år er udsat for psykisk vold ifølge VIVE, så svarer det i Danners omregning til, at ca. 72.000 kvinder og 19.000 mænd er udsat for psykisk partnervold hvert år. Tallene her skal bruges med forsigtighed, da psykisk partnervold ikke er en klart afgrænset definition, og derfor kan der både være en underreportering og en overreportering i den pågældende undersøgelse.

På Danners krisecenter havde 90 procent af de indlogerede kvinder i 2020 været udsat for psykisk vold. Tallet er nogenlunde det samme på landsplan, hvor flertallet af de ca. 2.000 kvinder, som hvert år indlogeres på et krisecenter, har været udsat for psykisk vold, der kan kategoriseres som grov. Det er derfor rimeligt at formode, at der er en stærk underrepræsentation af anmeldelser om psykisk vold. De kun foreløbig 11 dømte på to år kalder på videre undersøgelser.

Faktaboks: Voldtægter i Danmark er også voldsomt underreporteret

En forsigtig sammenligning mellem psykisk voldsområdet og voldtægtsområdet viser, at der også her ses en voldsom underreportering, hvor antallet af sigtelser og domme langt fra afspejler omfanget i samfundet.

Ifølge hovedtal fra Offerundersøgelsen 2015-2019 svarer den gennemsnitlige procentandel for perioden til ca. 6.700 kvinder pr. år. Med sikkerhedsintervaller på 95 pct. er der tale om mindst 5.900 og højst 7.500 kvindelige ofre for voldtægt pr. år. <https://dkr.dk/media/14967/offerundersoegelsen-2005-2019-hovedtal-ny.pdf>

I 2018 modtog politiet 1.079 anmeldelser for voldtægt eller voldtægtsforsøg, og 77 personer blev fundet skyldige i voldtægt eller voldtægtsforsøg samme år, svarende til at i syv procent af tilfældene blev anklagede dømt. <https://amnesty.dk/svigt-ikke-ofre-for-voldtægt/>

Tabel 3. Sammenligning af antallet af anmeldelser, sigtelser, henlæggelser og domsafsigelser i de to udvalgte politikredse samt på landsplan

	Anmeldelser	Sigtelser	Henlæggelser	Domsafsigelser
Københavns Politi	80	28	29	3
Sydsjællands og Lolland-Falsters Politi	85	33	26	12
Landsplan	616	277	224	38

Note: Fra perioden 1. april 2019 frem til 27. februar 2021. Datatræk fra Rigsadvokaten, baseret på tal fra POLSAS. Opgjort efter seneste afgørelse. Den anvendte data er dynamisk, og afgørelserne er opgjort efter seneste afgørelse. Der kan derfor fx være domme fra byretten, der i mellemtiden er anket til landsretten, og derfor ikke er endelige.

Afgørelser om psykisk vold – udvalgt retspraksis

Domme

Der er foreløbigt faldet dom i 38 sager om psykisk vold. Af disse er tiltalte blevet fundet skyldig i 11 sager og frifundet i 27 af sagerne. Forholdet mellem antallet af anmeldelser og sigtelser, samt antallet af sager ved domstolene (gennemgået i kapitel 3) skal ses i lyset af de forventede bevismæssige udfordringer i sager om psykisk vold. Forventningen var, at en række anmeldelser ikke ville resultere i en straffesag ved domstolen.²⁶ Det bemærkes, at der også kan være tale om, at forurettede ikke ønsker at gå videre med sagen efter indgivelse af anmeldelse.²⁷

Der er, som anført i kapitel 3, ikke indført en ensartet definition af ”psykisk vold” i straffelovens § 243. Der er derfor overladt et vidt skøn til myndighederne og i sidste ende domstolene.²⁸ Det er derfor vigtigt, gennem retspraksis, at få afklaret bestemmelsens anvendelsesområde og strafniveau.

Det er med andre ord i sidste ende op til domstolene nærmere at fastlægge, hvornår en periode er tilstrækkelig lang, hvornår krænkelserne kan anses for gentagne, hvad grænserne er for den tidsmæssige sammenhæng mellem disse, hvornår adfærden samlet set kan betegnes som grov og endeligt, hvornår adfærden kan betegnes som kontrollerende.²⁹

Det er også i sidste instansdomstolene, der skal tage stilling til de bevismæssige udfordringer, bestemmelsen indebærer. For at forstå hvor de strafretlige grænser går, her to år efter bestemmelsen trådte i kraft, er det nødvendigt at se nærmere på retspraksis.

Domstolene har altså foreløbigt 38 gange haft mulighed for at tage stilling til de bevismæssige udfordringer, afgrænse hvornår der er tale om strafbar psykisk vold omfattet af bestemmelsen, samt få afklaret strafniveauet.³⁰

Vi har gennemgået en række domme fra henholdsvis Sydsjællands og Lolland-Falsters og Københavns politikredse. Der er alene tale om

nedslagspunkter, og gennemgangen er således ikke udtømmende, ligesom den ikke er udtryk for et repræsentativt helhedsbillede af retspraksis.

I en afgørelse fra **retten i Nykøbing Falster af 8. januar 2020** blev tiltalte frifundet, da det ikke på grundlag af bevisførelsen fandtes godtgjort, at adfærden kunne betegnes som et mønster. (Se boks 1)

I en afgørelse fra **Østre landsret af 14. oktober 2020**, blev en periode på 6 måneder anset for tilstrækkeligt for, at forholdet var omfattet af § 243, ligesom bl.a. det forhold at tiltalte op til 40 gange om dagen ringede eller skrev sms'er til forurettede og kaldte hende ”luder”, blev anset som omfattet af bestemmelsen. (Se boks 2)

I en sag fra **retten i Nykøbing Falster af 29. november 2019** blev tiltalte fundet skyldig i psykisk vold samt en række andre forhold over for sin ekskæreste. Tiltalte var tidligere straffet for vold mod en anden kæreste.

En periode på 3,5 måned blev anset for tilstrækkeligt for, at forholdet var omfattet af § 243.

Forurettede og dennes far vidnede i sagen, ligesom forurettede havde fremskaffet dokumentation i form af Messenger-korrespondance mellem hende og tiltalte. Retten lagde vægt på, at *forurettedes forklaring var detaljeret og troværdig*, og at den blev understøttet af både Messenger-korrespondancen og af vidneudsagnet fra hendes far. (Se boks 3)

Afgørelsen viser, at bevisførelse, der understøtter forurettedes forklaring fra vidner, der kan fortælle om forurettedes ændrede adfærd under et psykisk voldeligt forhold, eller objektive beviser i form af korrespondance mellem parterne kan styrke en sag om psykisk vold. Derudover er det væsentligt, at forurettede er troværdig i sin forklaring af den psykiske vold.

Kun én af de 38 domme handler udelukkende om psykisk vold. Sagen blev afgjort ved **byretten i Nykøbing Falster** den 21. december 2020. Afgørelsen

er af dømt anket til landsretten, og er derfor ikke endelig. I byretten blev straffen udmålt til 6 måneder ubetinget fængsel. (Se boks 4)

I sagen blev der lagt vægt på *forurettedes troværdige forklaring*, der blev understøttet af parternes korrespondance, samt vidnernes forklaring. Det ene vidne var forurettedes chef, der kunne belyse ændringerne i forurettedes adfærd. Sagen understreger derfor igen, at bevisførelse der understøtter forurettedes forklaring fra vidner, der kan fortælle om forurettedes ændrede adfærd under et psykisk voldeligt forhold, samt objektive beviser i form af korrespondance mellem parterne, kan styrke en sag om psykisk vold, ligesom forurettedes troværdige forklaring er afgørende.

Påtaleopgivelser

I Københavns politikreds har anklagemyndigheden i 13 ud af 14 afgørelser om påtaleopgivelse af en sigtet person i perioden 1. april 2019 til 27. februar 2021 truffet afgørelsen på grund af *bevisets stilling*. I Sydsjællands og Lolland-Falsters politikreds har anklagemyndigheden i perioden truffet afgørelse om påtaleopgivelse af en sigtet person i 29 sager.³¹

I en afgørelse om påtaleopgivelse af **13. februar 2020 fra anklagemyndigheden ved Københavns Politi**, hvor der er sket påtaleopgivelse på grund af bevisets stilling, blev der lagt vægt på, at der ikke var tilstrækkelige beviser, samt at perioden var for kort. Det forhold, at sigtede var fængslet i perioden, og at den psykiske vold i perioden derfor blev udøvet gennem breve, var således ikke tilstrækkeligt til, at der er tale om psykisk vold. Anklagemyndigheden har også i afgørelsen vurderet, at to måneder ikke lever op til bestemmelsens tidsmæssige krav.

Der var i sagen bevismateriale i form af bl.a. breve og lydfiler med telefonsamtaler. Anmeldelse af psykisk vold skete ifm. anmeldelse af yderligere forhold bl.a. voldtægt, trusler, vidnetrusler, tilhold. Sigtede var forurettedes eksmand og far til deres fælles barn.

Der er lagt vægt på, at der ikke er vidner til episoderne. Der ses umiddelbart ikke i sagen at være

foretaget vidneafhøring af personer fra offerets omgangskreds. (Se boks 5)

I en anden sag har **anklagemyndigheden ved Københavns Politi den 14. januar 2020** også truffet afgørelse om at opgive sigtelse for psykisk vold i perioden 1. april 2019 til 23. juni 2019 (bevisets stilling). Sigtede om fysisk vold blev også opgivet.

Anklagemyndigheden lagde vægt på modstridende forklaringer, ligesom der ikke var øvrige omstændigheder, der afgørende støtter den ene forklaring fremfor den anden, det vil sige påstand mod påstand. (Se boks 6)

Anklagemyndigheden ved Sydsjællands og Lolland-Falsters Politi har i en afgørelse af 21. oktober 2019 vurderet, at det ikke ved en domstol ville kunne bevises, at den sigtede er skyldig i psykisk vold. Anklagemyndigheden har i afgørelsen oplyst, at denne ikke hermed har tilsidesat forurettedes forklaring eller oplevelse af at have været udsat for psykisk vold. Vurderingen er dog, at der ikke er de nødvendige beviser i sagen til, at en domstol vil finde sigtede skyldig i psykisk vold. Der skønnes ikke at være objektive vidner eller tekniske erklæringer, der kan understøtte den ene forklaring frem for den anden. I afgørelsen lægges vægt på situationer, hvor både forurettede og sigtede har været til stede.³² (Se boks 7)

Ovenstående eksempler er medtaget for at illustrere vægtningen af objektive beviser, når der er modstridende forklaringer fra parterne. Der er tale om nedslag, hvorfor sagerne ikke giver et repræsentativt billede.

Det bemærkes, at der er forskel på tilgangen i de enkelte politikredse, herunder ift. anklagemyndighedernes prioritering af at få afprøvet sager om psykisk vold ved retten. Dette afspejles ved gennemgang af antallet af anmeldelser, henlæggelser, sigtelser, påtaleopgivelser, tiltale og førte sager i henholdsvis Københavns og Sydsjællands og Lolland-Falsters politikredse.

Betragteligt flere sager kommer videre til retten fra anklagemyndigheden hos Sydsjællands og Lolland-Falsters politikreds end fra Københavns.

Da der er tale om en ny bestemmelse, hvor bevisførelsen er anderledes og vanskelig, er der behov for at få prøvet flere sager af, hvilket også afspejles i kapitel 6, hvor vi ser nærmere på udfordringerne ved bevisførelsen i sager om psykisk vold, og hvordan det betyder, at der er behov for nye tilgange i alle dele af processen; fra sagens efterforskning til den evt. ender i retten. Det er kun sager, der forventes at kunne føre til dom, som ender for retten og dermed er med til at få fastlagt de strafferetlige grænser for bestemmelsen. Søren Pape Poulsen (K) udtrykker det således: ”Jo flere sager om psykisk vold der kommer frem, jo flere advokater, der fører sagerne, jo mere praksis på området, jo mere vil det brede sig ud. Man må erkende, at det her tager tid. Især på et område hvor folk ikke står i kø for at fortælle om, hvad der sker i deres liv.”

BOKS 1

Afgørelse fra Østre Landsret af 14. oktober 2020, hvor tiltalte dømmes efter § 243 (AM2020.10.14Ø/tfK2021.45):

Tiltalte (T) var udover tiltale for psykisk vold også tiltalt for overtrædelse af straffelovens § 266 (trusler) og § 123 (vidnetrusler). T havde erkendt sig skyldig i forholdene. Den idømte straf er for forholdene samlet, og ikke psykisk vold isoleret set. T var ved retten i Næstved blevet dømt til fængsel i 8 måneder. T havde anket dommen med påstand om formildelse. Landsretten fandt strafudmålingen på 8 måneder passende udmålt efter § 243, § 266, og § 123 jf. hertil straffelovens § 89 (tillægsstraf).

Perioden for den psykiske vold rækker fra 1. april 2019 frem til politianmeldelse den 7. oktober 2019.

Tiltalte blev bl.a. dømt for psykisk vold ved:

”(...)gentagne gange over en længere periode, at have udsat F for groft nedværdigende og krænkende adfærd, der var egnet utilbørligt at styre F, idet han gentagne gange indfandt sig på hendes bopæl og overvågede hendes færden, samt satte en seddel på hendes vindue med påskriften, at hun skulle holde sig fra gifte mænd, **ligesom han gentagne gange kontaktede F, idet han op til 40 gange om dagen ringede og sendte sms'er til hende med ord som »luder« e.l., ved trusler som anført i forhold 1-4, og ved trusler om at slå sig selv ihjel** såfremt hun ikke fulgte hans anvisninger, manipulerede hende og beskadigede hendes selvfølelse, således at den udviste adfærd oplevedes af F som selvforskyldt, ligesom han fratog hende sin selvbestemmelsesret over hvilke sociale relationer, hun måtte indgå i, **idet han en enkelt gang forlangte, at hun skulle være hjemme hos ham.**”

Tiltalte havde erkendt sig skyldig, hvilket blev understøttet af de øvrige oplysninger i sagen. Bevisførelsen var derfor tilstrækkelig.

BOKS 2

Afgørelse fra Nykøbing Falster af 8. januar hvor anklagede frifindes:
(AM2020.01.08B)

Ved **retten i Nykøbing Falster** blev tiltalte (T) frifundet for udøvelse af psykisk vold. T blev i sagen dømt for simpel vold, vidnetrusler og overtrædelse af knivlovens § 7, stk. 1. T havde nægtet sig skyldig i tiltalen om psykisk vold. Tiltalte var tidligere dømt for bl.a. manddrab.

Der er afgivet forklaring af tiltalte og en række vidner. Forklaringerne er lydoptaget og er ikke gengivet i dommen.

Der har også været fremlagt fotos af tiltalte og forurettede (F), herunder dokumentation for vold, fotos af gerningsstedsundersøgelse, samt fotos af korrespondance mellem T og F via bl.a. sms.

Efter bevisførelsen fandtes det ikke godtgjort, at tiltaltes adfærd overfor F havde haft en sådan intensitet, at den kunne "karakteriseres som et mønster, der har medført, at F har været underlagt tiltaltes "regime". "

T frifandtes derfor allerede af denne grund.

BOKS 3

Afgørelse fra Nykøbing Falster af 29. november 2019, hvor tiltalte dømmes efter § 243 (AM2019.11.29B):

I en sag ved **retten i Nykøbing Falster** blev tiltalte fundet skyldig i psykisk vold samt en række andre forhold over for sin ekskæreste. Tiltalte var tidligere straffet for vold mod en anden kæreste.

Af forurettedes forklaring fremgår det bl.a., at (uddrag fra sagen):

Tiltalte har styret hendes liv. Når de skulle i seng om aftenen, skulle tiltalte ryge på sin hashbon, og så skulle hun gøre sengen klar, så han kunne gå direkte i seng. Det var hver dag, at det var sådan. Det var ham, der bestemte, hvornår de skulle i seng. Når hun havde skifteholdsarbejde, kunne hun dog godt få lov til selv at bestemme, hvornår hun ville i seng. Der var også gange, hvor hun skulle blive oppe med tiltalte, fordi han ikke kunne sove. (...)

Tiltalte havde adgang til hendes Facebook og beskeder. Han svarede nogle gange for hende, når hendes far skrev til hende. Det havde hun givet ham lov til, da hun var bange for at sige ham imod. Han bestemte også, hvad hun skulle skrive til en veninde, som hun var lidt uvenner med. Til sidst lod vidnet tiltalte bestemme alt, da hun var langt henne i sin graviditet og ville beskytte barnet. (...)

Retten lagde Fs forklaring om, at T kort inde i deres forhold ændrede karakter, til grund og fandt den troværdig:

”Til at begynde med var han sød og rar, men så blev han tiltagende mere kontrollerende og voldelig.

Hun har afgivet en **sikker og troværdig** forklaring om, hvordan han overtog styringen af hendes liv. Herunder lykkedes det ham at ødelægge forholdet mellem F og hendes familie, ligesom han bestemte, hvad hun skulle svare sine veninder eller familie, når de skrev sammen, hvis han da ikke ligefrem overtog telefonen og selv skrev. På denne måde fratog han hende selvbestemmelsesret over, hvilke sociale relationer hun måtte indgå i, ligesom han sørgede for, at hun ikke så sin familie. Det lægges endvidere til grund, at tiltalte langsomt nedbrød psykisk, idet han straffede hende med fysisk vold og ydmygelser, hvis hun efter hans opfattelse havde gjort noget forkert, såsom at købe det forkerte pålæg eller ikke gjorde rent på den rigtige måde.”

Retten lagde også vægt på, at Fs forklaring blev understøttet af **parternes Messenger korrespondance**, samt at **forurettedes far** også havde afgivet en sikker, sammenhængende og troværdig forklaring om hans observationer fra den tid T og F var sammen, hvilket bestyrker Fs forklaring.

Ved retten i Nykøbing Falster blev tiltalte d. 8. oktober 2019 dømt for psykisk vold, samt en række andre forhold, herunder bl.a. frihedsberøvelse, simpel vold og vold af særlig rå, brutal eller farlig karakter.

Retten fandt det efter Fs troværdige og detaljerede forklaring bevist, at:

”tiltalte gentagne gange under tiltaltes og forurettedes forhold udsatte hende for groft nedværdigende og krænkende adfærd, der var egnet til utilbørligt at styre forurettede, bl.a. ved at fratage hende selvbestemmelsesret over, hvilke sociale relationer hun måtte indgå i. Dette skete bl.a. ved, at tiltalte jævnligt kontrollerede hendes telefon og Ipad, fremsatte trusler mod hende og gennem nedværdigende og krænkende hån manipulerede hende og beskadigede hendes selvfølelse, således at den udviste adfærd oplevedes som selvforskyldt. Dette gjorde tiltalte ved bl.a. at slå forurettede og kalde hende luder.

Retten har lagt vægt på, at forurettede har forklaret om flere episoder, hvor hun gjorde noget, hun ikke havde lyst til, for ikke at ”få problemer”, samt at tiltalte havde sagt til hende, at ”når man ikke kunne opdrages med munden, måtte man opdrages på anden måde”.

Den psykiske vold var udøvet i perioden mellem 1. april 2019 til 16. juli 2019. Retten bemærkede, at der alene var dømt for psykisk vold efter lovens ikrafttræden, men har ved bedømmelsen af tiltaltes adfærd efter dette tidspunkt, lagt til grund at Fs psykiske tilstand allerede på dette tidspunkt var kraftigt påvirket af tiltaltes adfærd.

BOKS 4

Afgørelse fra Nykøbing Falster af 29. november 2019, hvor tiltalte dømmes efter § 243:

Første sag, hvor der er blevet dømt for psykisk vold alene.

Den første sag, hvor tiltalte er fundet skyldig i psykisk vold alene blev afgjort ved **byretten i Nykøbing Falster** den 21. december 2020. Afgørelsen er af dømte anket til landsretten, og er derfor ikke endelig.

Bevisførelsen bestod af forklaring fra forurettede, vidneførelse af personer fra tiltalte og forurettedes omgangskreds, tiltaltes forklaring, samt **objektive beviser** i form af kopi af sms og Messenger korrespondance. Hun er forurettede (F), han er tiltalte (T)

Af dommen fremgår det bl.a. at (uddrag fra sagen):

"Hun var nødt til at blive hos ham for ellers ville han tage X (deres fællesbarn, red.) fra hende og få fjernet hendes store børn. Han har aldrig slået hende, eller på anden måde været fysisk overfor hende. Kun når han pressede sig ned over hende, når de havde sex. Hun ville ønske, at han havde slået hende i stedet for. Det ville have været bedre, end at han hele tiden fortalte hende, at hun ikke var noget som helst.

(..)

Han blev ved med at sige til hende, at hun havde brug for en psykiater. I 2019 skrev hun til ham, at ja, hun havde brug for en psykiater. Han skrev "Ja, eller en kugle for panden".

(..)

Retten lagde Fs forklaring til grund, og bemærkede at **denne var særdeles troværdig**, ligesom denne blev **underbygget af korrespondancen** mellem F og T, og **vidneforklaringerne** fra Fs ekskæreste, som har to børn med F, samt Fs chef. Der var også vidneforklaringer fra tiltaltes søster, tiltaltes ekskæreste, samt F's søn.

Retten fandt herefter at Ts adfærd var udtryk for:

"(..) en groft nedværdigende, forulempende og krænkende adfærd, der i særlig grad har demonstreret en manglende respekt og hensyn over for F og som langt overstiger de uenigheder og skænderier, som må anses for almindeligt forekommende i løbet af et forhold. T har via den udviste adfærd på utilbørlig måde styret Fs adfærd med hensyn til, hvem hun skulle omgås, hvad hun måtte sige og gøre, men også vedvarende nedgjort hende med hensyn til hendes evner som mor og personlige egenskaber."

Retten bemærker, at den foran beskrevne adfærd relaterer sig til episoder, der til dels har fundet sted før den 1. april 2019, men at adfærden er udvist kontinuerligt og vedvarende helt frem til forholdet blev brudt i januar 2020. Retten finder således, at Ts adfærd har haft en sådan vedvarende og intensitet, at han efter en samlet vurdering af det foran anførte har underlagt F et "regime", dette uanset at parterne ikke har boet sammen."

I byretten blev straffen udmålt til 6 måneders ubetinget fængselsstraf. Forurettede blev endvidere tilkendt en erstatning på 25.000 kr.

Der var i sagen også rejst tiltale for voldtægt efter straffelovens § 216 stk. 1, nr. 1, samt § 225. Tiltalte blev frifundet for tiltalen efter § 216 stk. 1, nr. 1, samt § 225.¹

Sagen er anket til landsretten.

BOKS 5

Uddrag, afgørelse om påtaleopgivelse, anklagemyndigheden ved Københavns Politi (bevisets stilling), af 13. februar 2020:

”Du har anmeldt psykisk vold i perioden fra den 1. april 2019 og frem til din anmeldelse den 15. oktober. Psykisk vold blev gjort ulovlig den 1. april 2019. X har været varetægtsfængslet i perioden fra 6. maj 2019 til 18. juli 2019 og 21. august 2019 til 13. januar 2020. X har således været ude af fængslet i to måneder i perioden fra 1. april 2019 og frem til anmeldelsen den 15. oktober 2019. Det fremgår af forarbejderne til straffelovens § 243, at den psykiske vold skal være foregået over en længere periode, før der kan straffes efter straffelovens § 243. Det er anklagemyndighedens opfattelse, at en periode på to måneder ikke er tilstrækkeligt til, at der kan straffes for psykisk vold. Det er ligeledes anklagemyndighedens opfattelse, at breve til dig ikke er tilstrækkelige til, at der er tale om psykisk vold i perioden, hvor han har været fængslet. Derudover er der tale om påstand mod påstand, hvor der ikke er vidner til episoderne eller øvrige objektive beviser, som underbygger din forklaring frem for Xs forklaring. Vi er på den baggrund fundet frem til, at der ikke er tilstrækkelige beviser til, at det ved en domstol vil kunne bevises, at X er skyldig i psykisk vold.”

BOKS 6

Uddrag, afgørelse om påtaleopgivelse, anklagemyndigheden ved Københavns Politi (bevisets stilling), af 13. februar 2020:

”De (forurettede) har forklaret, at Deres ægtefælle — i løbet af ægteskabet begyndte at blive tiltagende grov over for Dem, idet han kom med fornærmelser og hånlige kommentarer til Dem. Han kaldte Dem eksempelvis for luder og gav udtryk for, at De ikke var god nok.

Endvidere har De forklaret, at X var kontrollerende, og at det udviklede sig til, at han udøvede fysisk vold mod Dem.

(...)

”For så vidt angår forholdet omkring udøvelsen af psykisk vold, har X forklaret, at anmeldelsen er kommet som et chok for ham, og at han ikke genkender de episoder og situationer, som De har henvist til i Deres skriftlige redegørelse.

X har efterfølgende indgivet en anmeldelse mod Dem for psykisk og fysisk vold.

Det er min vurdering, at der på baggrund af de modstridende forklaringer i sagen er en sådan tvivl om hændelsesforløbet både angående forholdet om psykisk vold og om den fysiske voldsudøvelse, at anklagemyndigheden ikke kan løfte bevisbyrden for, at X skulle have udøvet vold af fysisk eller psykisk karakter mod Dem. Det er indgået i min vurdering, at der ikke er øvrige omstændigheder i sagen, der med afgørende vægt støtter Deres forklaring. Der findes ingen videoovervågning eller øvrige tekniske beviser, ligesom der ikke har været vidner til nogen af episoderne, der vil kunne tjene til at løfte bevisbyrden i sagen.

(...)

Sammenfattende er det min vurdering, at der ikke er de nødvendige beviser i sagen til, at en domstol vil finde X skyldig. Min afgørelse er ikke udtryk for, at Deres forklaring ikke er blevet taget i betragtning. Min afgørelse skal ses som udtryk for, at jeg efter en konkret vurdering ikke finder, at de strenge beviskrav, der er i en straffesag, vil kunne løftes i dette tilfælde. ”

BOKS 7

Uddrag, afgørelse om påtaleopgivelse (bevisets stilling), anklagemyndigheden ved Sydsjælland og Lolland Falster, 21. oktober 2019:

"Jeg har ved min afgørelse især lagt vægt på, at der er tale om modstridende forklaringer, og der skønnes ikke at være objektive vidner eller tekniske erklæringer, som kan støtte den enes forklaring frem for den andens forklaring. I den forbindelse har jeg også lagt vægt på din forklaring om, at X "manipulerer" fælles venner til at tro, at det er dig, der er noget galt med, og at du derfor har været tilbøjelig til at holde mund, når de kom med positive antagelser om jeres forhold, mens X var der."

3. ANALYSE AF PRAKSIS BASERET PÅ INTERVIEWS OG RETSPRAKSIS

I dette kapitel ser vi nærmere på de muligheder og udfordringer, som Straffelovens § 243 har afstedkommet for praktikere fra politi- og anklagemyndighed samt krisecentre. Det handler både om de bevismæssige udfordringer, om udfordringerne ved afgræsning af bestemmelsen mv. i sager om psykisk vold, men også om hvad der ellers kan være på spil i det faglige felt ift. kriminaliseringen af psykisk vold.

Efterforskning i sager om psykisk vold kræver ekstra ressourcer

Tid kan være en af de helt afgørende udfordringer ift. at tilvejebringe bevismateriale og herved løfte bevisbyrden i sager om psykisk vold. Afhøring og efterforskning i sager om psykisk vold er langt mere tids- og ressourcekrævende end fx sager om fysisk vold.

”Selve efterforskningen bærer præg af den omfattende bevisbyrde, der skal løftes. Sager om psykisk vold tager generelt længere tid at efterforske end sager om fysisk vold.” Sådan siger advokaturchef for specielle sager i Sydsjællands og Lolland-Falsters Politi (SLF), **Jeanette W. Andersen**. Og hun fortsætter: ”Der er nødt til at være en omfattende efterforskning. En afhøring af en kvinde, som kommer og anmelder psykisk vold, kan vare timer. Alle detaljer skal med. Typisk bliver folk afhørt til politirapporter, men i disse sager er det vigtigt med en fonetisk afhøring. Man skal måske mange år tilbage, og dette skal understøttes af vidneudsagn; er hun stoppet med at være sammen med veninder, naboer, familie. Sms’er og andre korrespondancer skal undersøges. Det er meget grundig efterforskning, der skal til for at underbygge hendes forklaring.”

Advokaturchef for Borgernær kriminalitet ved Københavns Politi (KBH), **Mette Toft** er enig og siger, at ”Sagerne tager typisk længere tid at efterforske, da de er sværere (end fx fysisk vold, red.), for så vidt angår efterforskningen. Psykisk vold foregår over en periode, og man skal være lidt mere kreativ ift. beviserne.”

Ifølge **Martin Lunderskov**, sektionsleder hos Københavns Politi, er sager om psykisk vold fire eller fem gange mere ressourcekrævende end sager om fysisk vold, hvilket bakkes op af politiassistent, **Per**

Suhr Olsen, fra SLF: ”Jeg kan godt bruge 50 timer på en sag om psykisk vold. Det er ikke unormalt. Almindelige fysisk vold sager er slet ikke lige så omfattende. Så det er noget, der tapper politiresourcerne, at vi har fået den her § 243. Det er ikke noget, du kan lave på et treholdsskift. Det skal op i efterforskningsafdelingen. Og så skal man give tiden til det. Det er det, der kniber en gang imellem, fordi de kræver rigtig mange ressourcer. Hvis man ikke får prioriteret tiden, så får man heller ikke sagerne. Det gør man ikke.”

De nødvendige personale- og tidsmæssige ressourcer er således afgørende, når man skal efterforske sager om psykisk vold. Og det er ikke kun hos politi og anklagemyndighed, at den nye bestemmelse har betydet et større ressourceforbrug. På Randers Krisecenter og Danner kan man nikke genkendende til det billede. Her ringer mange ind og spørger om psykisk vold efter det er blevet strafbart.

Souschef i Danners krisecenter, **Lisbeth Mosebo**, fortæller: ”Oftentimes laver vi en ret detaljeret tidslinje med nedslag over alle de gange, hvor vi kan identificere, at der har været psykisk vold i form af kontrol, begrænsning, forbud, trusler etc. og alt det, der ligger mellem de ting. Det tager tid. Det er et utrolig stort stykke arbejde, og det er meget tidskrævende med kvinder, der er i krise. Det er meget svært at få den kronologi frem. Dernæst at skulle vælge ud, hvad der er vigtigst at tage frem, og er der nogen, der kan bevidne, at det har fundet sted?”

De nødvendige personale- og tidsmæssige ressourcer er således afgørende, når man skal efterforske sager om psykisk vold.

Eksempel på arbejde med tidslinje fra Danners krisecenter:

Der spørges ind til, om kvinden har oplevet en eller flere af nedenstående elementer:

- Nedladende/ydmygende tale
- Kontrollerende adfærd
- Verbale trusler
- Afskæring fra familie og venner (isolation)
- Tvang til at udføre gerninger imod sin vilje
- Forhindre i at udføre selvønskede gerninger mm.

Herudfra skabes der en tidslinje:

- Hvornår oplevede du det første gang?
- Hvor ofte siden hen?
- Eksempler på begivenheder der kan kobles op på datoer, år...

Det kræver særlig viden om psykisk vold at efterforske sager efter § 243

Faglig viden om og forståelse for kompleksiteten i partnervold, og ikke mindst psykisk vold, har afgørende betydning for kvindens møde med systemet: Føler hun sig troet på, får hun den rigtige vejledning, og er fagpersonen i stand til at forstå og afdekke, hvad kvinden lever i, og hvad hun gerne vil anmelde?

I forbindelse med implementeringen af bestemmelsen har der fra flere sider været gjort opmærksom på behovet for øget viden om psykisk vold, og det er også et fokusområde i nogle politikredse. Eksempelvis står der i Statsadvokatens tematisyn fra november 2020: "Flere kredse har gennemført - eller har planer om at afholde - egentlig undervisning eller oplæg for relevant fagpersonale om psykisk vold samt den strafferetlige behandling af disse sager."

Det var ikke entydigt, gennem de interviews som ligger til grund for denne rapport, at der var en systematisk undervisningsplan til at klæde politi og anklagemyndighed på ift. anmeldelser om psykisk vold, og det oplevedes heller ikke nødvendigvis som et behov. Viden blev i høj grad opnået gennem lokale kurser, sidemandsoplæring og/eller mange års erfaring som efterforsker, og ikke mindst ved at

bestemte personer optager en særlig interesse for sager om psykisk vold og specialiserer sig. Ligeledes fandt vi også divergerende opfattelser ift., om politi og anklagemyndighed har tilstrækkelig viden om psykisk vold.

Hos anklagemyndigheden hos Københavns Politi, der er landets største anklagemyndighed, har en af medarbejderne skrevet speciale om psykisk vold og to andre har tilkendegivet, at de synes, det er et spændende område. Det er de tre personer, man skal gå til i sager om psykisk vold, fortæller **Mette Toft** (KBH). For hende handler det om, at medarbejderne opbygger et speciale. Hun siger: "Det er måden jeg griber denne, og alle andre typer af sager, an på. Det er altså ikke særligt for området for psykisk vold. Det her er en advokatur, hvor 75% af medarbejderne har mellem 1-3 års anciennitet. Det er deres første arbejde efter jurauddannelsen. Det er derfor en meget ung stab. Det betyder, at det er godt at give folk nogle ansvarsområder. Det gør sig også gældende ift. sager om psykisk vold. Derudover er der mig og fire senioranklagere, der må trække på erfaringen".

Jeanette W. Andersen (SLF) nævner behovet for prioritering af undervisning: "Undervisning er en

stor del af Sydsjællands og Lolland-Falsters Politis tilgang til efterforskning af psykisk vold. Vi har været rundt i hele politikredsen, som består af en hel række understationer, for at undervise efterforskere i psykisk vold, ligesom jeg også har undervist alle jurister i psykisk vold, hvor jeg har gennemgået alle betingelser, der skal være til stede med eksempler på, hvad kan være hvad. I øvrigt gør politikredsen meget ud af sparring, hvor de mere erfarne efterforskere klæder de yngre på.”

Anerkendelsen af, at sagerne kræver en vis erfaring og specialiseret viden, synes at være gennemgående og afspejles ligeledes i Statsadvokatens tematisering fra 2020, hvor der står: ”I samtlige politikredse er der opmærksomhed på, at sagerne bør behandles af politipersonale, som har de rette kompetencer til at behandle sager om forbrydelser i nære relationer³³.

”Det er et fagområde, der kræver erfaring, og at det er ikke den yngste efterforsker, der skal efterforske disse sager. Ikke mindst kvindens sårbare position under afhøringen taget i betragtning” siger **Jeanette W. Andersen** (SLF). På samme tid erkender hun, at selvom Rigspolitiets interne retningslinjer påbyder, at de medarbejdere, der har den første kontakt til offeret, skal have kendskab til psykisk vold, er det ikke altid realistisk: ”I den indledende fase er det ikke sikkert, at det overholdes, men når forurettede kommer til den egentlige afhøring med en bistandsadvokat, sker afhøringen af en erfaren efterforsker med kendskab til psykisk vold”.

Også hos politi og efterforskere i København er der opmærksomhed på, at sager om psykisk vold kræver noget særligt. **Martin Lunderskov** (KBH) siger: ”Det forhold, at en person slår en anden på en bar, det er håndgribeligt. Det er langt mere kompliceret med psykisk vold, der foregår bag hjemmets lukkede døre. Der kan være tale om forskellige opfattelser, fornemmelser og følelser. Det er derfor også langt sværere at afhøre i sager om psykisk vold end ift. fysisk vold. Det kræver med andre ord langt mere for at få det beskrevet.”

Vicestatsadvokat hos Statsadvokaten i København, **Gyrithe Ulrich** peger, ift. styrket specialisering og

uddannelse, konkret på, at et af initiativerne i den nye flerårsaftale for politi og anklagemyndighed (dec. 2020) netop omhandler indsatsen overfor forbrydelser i nære relationer, herunder sager om psykisk vold. Det betyder bl.a., at politi og anklagemyndighed skal have en højere grad af specialisering i sager om psykisk vold, og at der skal være undervisning i traumbaseret tilgang – for bedre at kunne møde sårbare ofre.

På den ene side er der hos de praktikere, vi har talt med, en forståelse for, at sager om psykisk vold kræver noget særligt.

Samtidig synes det i høj grad at være op til den enkelte kreds (både hos politi og anklagemyndighed) at forvalte, hvordan medarbejderne klædes på, og dermed hvilket fagligt udgangspunkt de står på, når de skal vurdere, om de skal gå videre med en efterforskning, eller en sag skal henlægges. Det er derfor afgørende, at sager om psykisk vold prioriteres, også over de næste år, så der på landsplan kan ske en øget specialisering og vidensopkvalificering i sager om psykisk vold. For sager om psykisk vold kræver noget særligt.

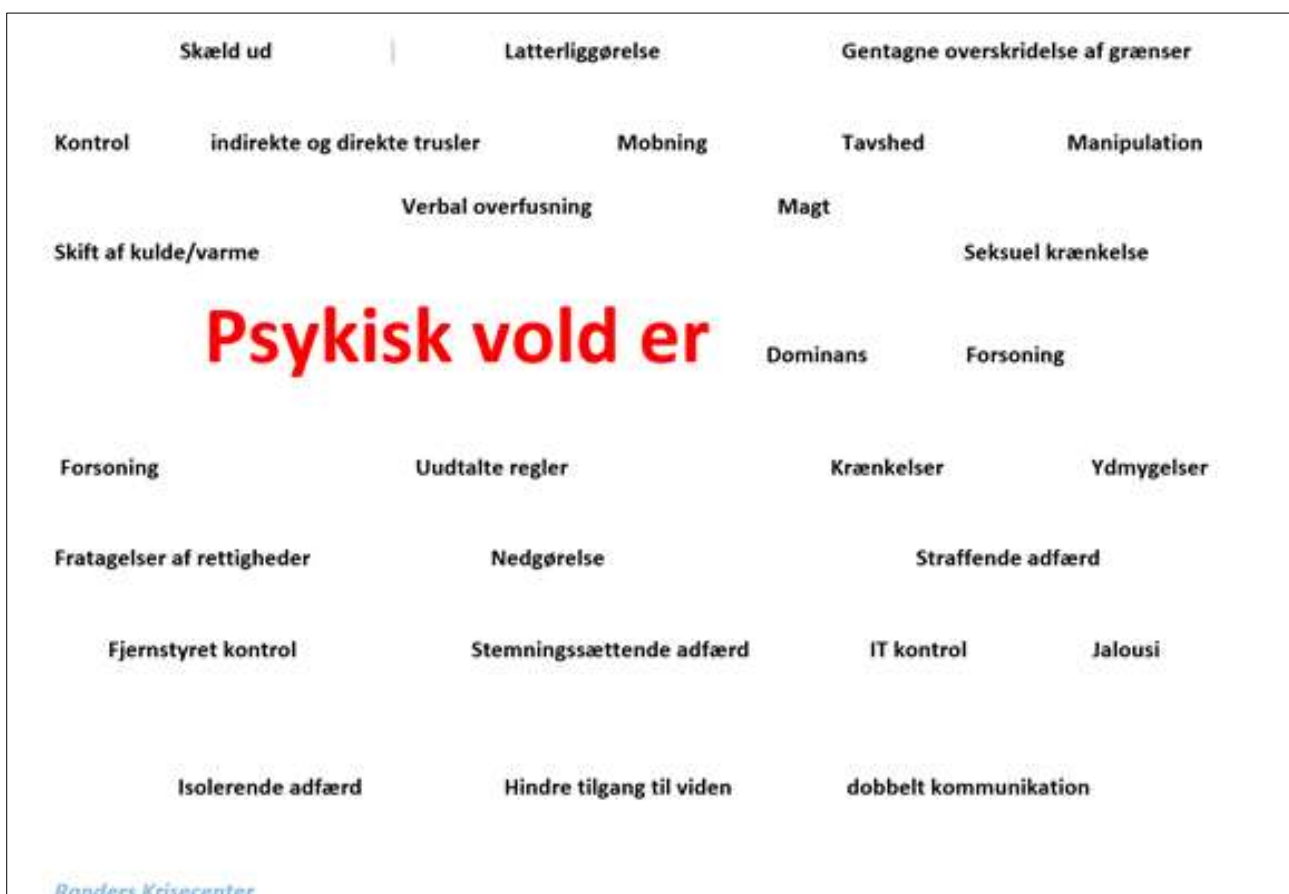
Ifølge **Per Suhr Olsen** (SLF), der har været efterforsker i mere end 15 år, er psykisk vold et vanskeligt område, men han ser ikke umiddelbart selv et behov for yderligere uddannelse. Han siger: ”Efterhånden har jeg også været på diverse afhøringskurser, og så har man prøvet det så mange gange, at man ved hvilke knapper, man skal trykke på, og hvilke man ikke skal. Man ved jo godt, at man ikke skal gå ind på det mest personlige lige fra starten af afhøringen. Man skal bevæge sig stille frem. Når man kan mærke, at tilliden er til stede, kan man spørge mere ind til personlige og intime ting. Man kan også mærke, at de er ramt på deres person på den måde, at de her kvinder, de er så bange for, at systemet ikke tror dem. Nu har de forladt den her mand, og han er så veltalende og så velargumenteret, så han bilder systemet ind og går om hjørner med systemet, men ’mig (kvinden) stoler de ikke på’.”

Kompleksiteten i sager om psykisk vold er ikke ny viden på Danner og Randers Krisecenter, og her følger man sig godt klædt på til at kunne vejlede kvinden ift. anmeldelser om psykisk vold. Alligevel har

bestemmelsen medført en større bevidsthed ift. at tale med kvinderne om psykisk vold, og om hvordan psykisk vold defineres. På Randers Krisecenter har man bl.a. udarbejdet en oversigt med de ord og handlinger, som definerer psykisk vold (se figur 2). Oversigten anvendes som hjælpeværktøj i samtalerne med kvinderne, idet erfaringen er, at kvinder kan have vanskeligt ved selv at få øje på de psykisk voldelige handlinger, fortæller **Hanne Wardinghus**

Rugholm, centerleder, Randers Krisecenter (RKC). Hos **Lisbeth Mosebo**, (Danner) , er oplevelsen, at krisecentret er klædt godt nok på ift. at vejlede og rådgive om anmeldelser af psykisk vold: "Det er ikke nyt for os at lave tidslinjer, men det er selvfølgelig nyt – og det, synes jeg, er vanskeligt – det her med at kunne identificere, hvornår bliver det samlede indtryk stort nok til, at der er sandsynlighed for, at der bliver rejst en sag.

Figur 2. Ord og handlinger, der definerer psykisk vold. Randers krisecenter

Psykisk vold er ikke sidestillet med fysisk vold i praksis

Med kriminaliseringen af psykisk vold ønskede man at sidestille den psykiske vold som en kriminel handling på lige fod med den fysiske vold. Det ønske bekræftes i dag af daværende justitsminister **Søren Pape Poulsen** (K): "For mig var det vigtigt at sidestille fysisk og psykisk vold i lovgivningen. Vold er vold. Det udtrykker sig på forskellige måder, men det kan for det enkelte menneske have lige vidtgående påvirkninger på éns liv ligegyldigt om det er fysisk eller psykisk."

Uddrag af lovforslag nr. L 139, Forslag til Lov om ændring af straffeloven og forskellige andre love (Selvstændig bestemmelse om psykisk vold):

"Det kan have store konsekvenser for den personlige frihed og en persons psykiske velbefindende at blive udsat for psykisk vold. [...] Det er derfor afgørende at værne om ofrene og deres retsfølelse, så de får den beskyttelse, forståelse og anerkendelse fra samfundet, som de fortjener. På den baggrund er der efter Justitsministeriets opfattelse behov for at indføre en selvstændig bestemmelse om psykisk vold i straffeloven. På den måde afspejles det, at psykisk vold kan være lige så alvorligt og skadeligt som fysisk vold [...] Lovforslaget har herudover til formål at sidestille psykisk vold med fysisk vold i relation til fx strafforhøjelse på grund af tidligere domme om vold (gentagelsesvirkning)."

De bevismæssige udfordringer betyder imidlertid, at voldsformerne ikke er sidestillet i praksis. Det bekræftes bl.a. af **Mette Toft** (KBH): "Fysisk partnervold og psykisk partnervold er ikke sidestillet i praksis. På papiret er det lige strafværdigt, men der er nogle bevismæssige udfordringer, der kan gøre det sværere at løfte bevisbyrden i sager om psykisk vold end i sager om fysisk vold. Det er dog lykkedes at have straffelovens § 243 i bevidstheden i vores arbejde i anklagemyndigheden. Når vi sidder og læser sager, da overvejer vi, om der er psykisk vold til stede, og om det er blevet registreret med det rette journalnummer. Så jeg vil derfor sige, at sagsbehandlingsmæssigt, da står fysisk og psykisk

partnervold side om side. Det er dog sjældent, i ser sager, der alene omhandler psykisk vold, så ligestillet i praksis, det er det ikke."

Antallet af sigtelser og domme, der udelukkende omhandler psykisk vold, er også yderst lave ift. omfanget af personer udsat for psykisk vold, hvilket også kan være en indikator på, at voldsformerne endnu ikke er ligestillet i retssystemet. Selvom man også skal huske på, at loven er forholdsvis ny, og der derfor vil gå noget tid før tilbøjeligheden til at anmelde har normaliseret sig.

Ifølge **Lisbeth Mosebo** (Danner), er antallet af afgørelser en klar indikator på, at psykisk og fysisk vold ikke er sidestillet. I vurderingen af, om kvinden har ret til et krisecenterophold, oplever hun ikke, at der er en skelnen, men, siger hun: "Hvis det derimod trækker tråde ind i det familie- eller strafferettslige system, så er billedet et andet. Her oplever **Lisbeth Mosebo**, at de tilfælde ikke sidestilles, før der er faldet dom. Hun uddyber "fx i det familierettslige system vil man italesætte det (psykisk vold red.) som påstande, indtil der er faldet dom. Går vi med på den præmis, så tages påstande om fysisk vold fortsat mere alvorligt, selvom vi ved, at den psykiske vold kan være farligst, eller kan eskalere mest og have størst indgribende betydning efter bruddet. Alligevel bliver det stadig skrevet hen som dysfunktionelt, højkonflikt, manglede samarbejde mellem mor og far etc., uden stor nysgerrighed på at turde vurdere og definere det."

Set i lyset af hvor få anmeldelser om psykisk vold, der faktisk fører til dom, stiller det kvinder, som er udsat for psykisk vold, i en vanskelig situation, idet man risikerer et scenarie, hvor kvinden og hendes børn kan vente i månedsvis på en afgørelse vedr. en anmeldelse om psykisk vold, alt imens hun føler sig presset af Familieretshuset ift. samarbejde, forældremyndighed, aftale om samvær etc. Nu har vi i denne analyse ikke været nærmere inde på det familierettslige system, og ovenstående er derfor blot ét eksempel på, hvordan en manglede sidestilling af voldsformerne kan få konsekvenser for den voldsudsatte.

Manglende systematik - kvinder mødes forskelligt, når de anmelder psykisk vold

Rigspolitiet har udarbejdet en vejledning om efterforskningen i sager om psykisk vold. Et af formålene med Rigspolitiets grundige vejledning er at sikre, at forurettede mødes på samme måde, hvad end denne indgiver en anmeldelse i Kolding, Ringsted eller Odense.

I vejledningen står bl.a.: ”Det er vigtigt, at den forurettede oplever, at politiet anerkender sagens alvor, når vedkommende indgiver en anmeldelse. [...] De medarbejdere i politikredsen, der har den største kontakt med borgerne, skal have kendskab til, hvad psykisk vold er, så sagerne kan identificeres, vurderes og visiteres korrekt.”

Rigspolitiets vejledning til trods er det tydeligt, at det ikke er nemt at identificere og vurdere psykisk vold i praksis.

Ifølge **Lisbeth Mosebo** (Danner) eksisterer der fortsat ikke et ensartet begrebsapparat omkring alvor af den psykiske vold. Hun siger: ”Vi er i hvert fald ikke samstemmende med politiet. Vi kan have sager, hvor vi tænker, at det her må helt sikkert føre til sigtelse, men det gør det så ikke. Her kan man jo diskutere, om det er os, der er godt nok klædt på eller ej, men det synes jeg faktisk, at vi er. Så er der gråzoner, hvor man må overveje: Er det her noget, der skal anmeldes, eller er det ikke? Men jeg synes ikke, at vi har været i tvivl hos de kvinder, der har valgt at anmelde. Nogle gange har vi stået tilbage med en oplevelse af, at hvis det her ikke er nok, hvad er det så, der skal til, for at der rejses sigtelse? Vi har heller ikke set sager fra vores praksis, hvor sigtelser er blevet rejst udelukkende på psykisk vold. Det er generelt meget få af de sager, vi har kendskab til, der er gået videre til en sigtelse,” siger **Lisbeth Mosebo**, og fortsætter ”Jeg synes, at vi er klædt godt på, men vi bliver også hele tiden i tvivl, fordi det er svært at få en praksis op om det. Ikke kun i krisecentrene, men ift. behandling af sagerne generelt.” Det forhold at kvinderne mødes forskelligt og nogle gange uden en

forståelse for deres situation, genkender **Hanne Wardinghus Rugholm** (RKC): ”Vores generelle erfaring er, at politiet ikke har den nødvendige viden. Den måde, kvinderne bliver mødt på af politiet, er forskellig afhængig af, hvem de kommer til at tale med. Nogle ansatte ved politiet har erfaring og viden om vold, mens andre kan virke uvidende og med manglende forståelse for kvindens situation. Og det er noget, der slår kvinderne ud. Netop oplevelsen af mødet med politiet har stor betydning for kvinden.” Hun fortsætter: ”Jeg kunne se en fordel i, at samarbejdet med politiet intensiveres, ved fx at invitere til dialogmøder mellem politi og krisecenter med gensidig orientering og vidensudveksling.”

”Et større tværfagligt kendskab til muligheder, herunder også i retssystemet, kan bidrage til at sikre bedre hjælp og rådgivning til voldsudsatte kvinder. Det handler om forståelse og drøftelse af, hvad psykisk vold er, og at tale ind i de dilemmaer som politiet sidder med ift. fx bevisførelse, sigtelse og dom”, slutter **Hanne Wardinghus Rugholm** (RKC).

Udfordringerne ift. anmeldelse af psykisk vold understøttes af Statsadvokatens tematilsyn om psykisk vold. Her står: ”Gennemgangen af sagsskemaerne og politikredsenes egne analyser viser bl.a., at flere forurettede trækker anmeldelsen tilbage/ikke ønsker videre foretaget umiddelbart efter indgivelsen, hvilket tyder på, at der kan være grund til øget opmærksomhed på at bistå forurettede med støtte og vejledning i anmeldelsesfasen”.³⁴

Ovenstående vidner om, at der fortsat gøres brug af en stor grad af individuel fortolkning, og at der er behov for en mere ensartet forståelsesramme på tværs af sektorer, både hos krisecentre og politi og anklagemyndighed. Behovet for at blive mere skarpe på definitionen og ordvalget, når man snakker om psykisk vold, gælder ift. alle aktører fx i måden, hvorpå der skrives underretninger og i den tværsektorielle kommunikation generelt.

Den traditionelle måde at efterforske vold på er utilstrækkelig

En af de helt store bekymringer ved indførelsen af bestemmelsen om Straffelovens § 243 var, som nævnt, at bevisførelsen ville blive vanskelig. Her to år efter påpeger Gyrithe Ulrich (vicestatsadvokat), at "sager om psykisk vold kan være udfordrende set fra en anklagersynsvinkel, fordi vi umiddelbart tænker, at bevisbyrden vil kunne være svær at løfte."

Det afspejles både i de relativt få anmeldelser om psykisk vold i perioden siden april 2019, som har ført til sigtelse, og endnu færre til tiltale og dom, hvilket kan bekræfte formodningen om den svære bevisbyrde. Og det afspejles også i interviewene med vores andre informanter, som udover at bakke op om den positive betydning af loven, også peger på en række udfordringer ift. bl.a. efterforskningen og bevisførelsen.

Ifølge **Mette Toft** (KBH) gælder de bevismæssige udfordringer særligt, hvis parterne afgiver forskellige forklaringer, og der således er tale om påstand mod påstand: "Hvis man siger, at man har fået en knytnæve i ansigtet, og det kan dokumenteres, at næsen er brækket. Og hvis naboen den pågældende aften hørte skænderi fra naboeligheden, så er beviset formentlig løftet hævet over enhver tvivl. Hvis ikke nogen af disse elementer er til stede i sager om psykisk vold, da kan det blive påstand mod påstand. Her er vores erfaring, at det kan være svært at bevise den psykiske vold."

I sager om psykisk vold skal efterforskningen afdække parternes relation, indbyrdes forhold og adfærdens karakter, intensitet og varighed (grovhed).³⁵ Sager om psykisk vold fordrer altså, at man i efterforskningen går bag om den enkelte hændelse og afdækker det mønster adfærd er udtryk for, hvilket har vist sig vanskeligt i praksis.

Lisbeth Mosebo (Danner) peger bl.a. på, at et af problemerne er, at den traditionelle måde at efterforske (fysisk) vold på, er problematisk i sager om psykisk vold: "Det er jo komplekst, at politiet er meget optaget af, om der har været vidner, og hvad kvinden har haft af fysisk dokumentation for

den psykiske vold. Det er en traditionel måde at kigge på bevisførelse på, som efterlader efterforskningen af den psykiske vold ret svær, fordi der fx ikke altid er vidner. Det er ikke altid, at man kan bevisliggøre, eller har viden om hvordan man kan bevisliggøre, den psykiske vold. Jeg ved, at man sagtens kan gå ind bagom i en telefon og undersøge alt muligt, men der er sjældent alment kendskab til det. Så det der blik på, hvordan man kan dokumentere det, det synes jeg er statisk og lidt demotiverende."

De bevismæssige udfordringer og vægtningen af traditionelle fysiske beviser og vidner til konkrete episoder afspejles til dels i det begrænsede udsnit af afgørelser, vi har gennemgået i kapitel 3.

Når politiet har efterforsket en sag om psykisk vold, hvor der er rejst sigtelse, skal anklagemyndigheden vurdere, om der skal rejses tiltale i sagen, så sagen kan komme for retten. Beviskravet i straffesager er højt. Anklagemyndigheden må kun rejse tiltale i en straffesag, hvis de vurderer, at der er tilstrækkelige beviser til, at den sigtede vil blive dømt hos domstolene.³⁶ Det er med andre ord på dette stadie af sagen, at anklagemyndigheden bl.a. står med de bevismæssige udfordringer i sager om psykisk vold. I afgørelserne om påtaleopgivelse på grund af bevisets stilling, der er gennemgået i kapitel 3, er der bl.a. lagt vægt på modstridende forklaringer og manglende vidner til episoderne. Der ses umiddelbart ikke i sagerne at være foretaget vidneafhøring af personer fra offerets omgangskreds.³⁷

Vægtningen af traditionelle fysiske beviser afspejles i det begrænsede udsnit af retssager, som vi har inddraget i kapitel 3, hvor vidneforklaringer og objektive beviser, såsom sms- og Messenger korrespondancer og lign., synes at vægte tungt i vurderingen, da dette kan understøtte offerets forklaring.

I sagens natur vil det ofte være påstand mod påstand i sager om psykisk partnervold, ligesom volden ofte vil udspille sig inden for hjemmets fire vægge. Den traditionelle måde at efterforske fysisk

vold på, hvor man kan efterforske og dokumentere en episode, er imidlertid ikke tilstrækkeligt i sager om psykisk vold, hvor fokus er på en række forskelligartede hændelser, der tilsammen danner et mønster. Spørgsmålet må derfor i højere grad være, hvordan politiet kan tilrettelægge efterforskningen, så der ikke hovedsageligt ledes efter fysiske beviser, men i højere grad forsøges afdækket ændringer over tid hos offeret.

For stor en del af byrden hviler på offeret

En udfordring, der var genkendelig hos alle vores informanter, var, at en stor del af bevisbyrden ligger hos offeret, i langt de fleste tilfælde en kvinde. **Lisbeth Mosebo** (Danner) siger: "Vores erfaring er, at det ligger ekstremt meget hos kvinden at skulle sandsynliggøre eller bevisliggøre, at hun har været udsat for psykisk vold", ligesom hun peger på, at der er behov for mere viden om, hvordan den psykiske vold kan bevises. "Rigtig meget af dokumentationsarbejdet ligger hos kvinden fremfor hos politiet, og det er bl.a. det, man får med, når man bor på et krisecenter – hjælp til at anmelde. Fordi; hvad er det, man skal anmelde? Det skal der ligge et stykke forarbejde på, som er større, end hvis man har været udsat for fysisk vold og kan gå på skadestuen og få det dokumenteret. Det er langt mere tidskrævende og lidt omvendt at det er kvinderne, der skal være rigtig meget på arbejde".

Efterforsker **Per Suhr** (SLF) peger tilsvarende på, at sager om psykisk vold kræver en helt særlig indsats og et overskud fra forurettede, der selv skal komme med beviserne, selvom ansvaret i udgangspunktet ligger hos myndighederne: "Psykisk vold sager kræver et overskud fra kvinderne, fordi det er dem, der skal komme med beviserne. Forstået på den måde, at det er dem, der skal sørge for at få bragt de her tilfælde med psykisk vold frem, og sørge for, at de vidner, der har overværet noget af det, bliver bragt frem i rapporten, så de kan blive afhørt. Og der er også meget indhentelse af sms

De høje krav til dokumentation af den psykiske vold var også det, som flere af vores informanter oplevede som udfordrende ift. dels vejledning af kvinden og dels efterforskningen af sager om psykisk vold. På krisecentrene oplevede man, at det var uklart, hvad der konkret skulle til, for at der kunne rejses en sag. Hos politi og anklagemyndighed havde man et stort fokus på kompleksiteten i sagerne, og at det krævede en særlig mængde ressourcer og konkret viden at håndtere sager om psykisk vold.

og Messenger, som kan bekræfte den psykiske vold."

Kvinden skal være i stand til at gengive kronologien i den vold, hun måske har levet i gennem de sidste 10 år, og hun skal skaffe beviser for konkrete episoder med fysisk vold. Dette er i sig selv modsigende, idet den psykiske vold ofte er så allestedsnærværende, at den bliver normaliseret både for kvinden og udenforstående. Forskeren Evan Stark beskriver det som 'den usynlige vold' i parforholdet. Han siger yderligere: "At afdække, hvordan kvinder er tilfangetaget i deres eget liv, er vanskeligt, fordi mange af de rettigheder, der overtrædes, er så basale, at det næsten går ubemærket hen, når de indskrænkes. Han nævner eksempler fra kvinder, der beretter, at de skulle besvare telefonen ved tredje ring, dokumentere hver eneste øre, de brugte, klæde sig, gå, lave mad, elske på en helt bestemt måde, fordi ellers...". Vold er nemt at forstå, men de små krænkelser, der tilsammen udgør et gidsellignende scenarie, hvor et slag eller skub næsten blegner i sammenligning, er ikke nemme at gennemskue for den udenforstående.³⁸

Hvis efterforskningen fastholder et traditionelt fokus på fysiske beviser og vidner, der har overværet en specifik episode, er der en risiko for, at byrden for at tilvejebringe beviserne i for høj grad efterlades hos ofrene for den psykiske vold, ligesom vi ikke får afdækket det reelle omfang af sager om psykisk vold.

Der er ligeledes behov for bistand til at understøtte offerets forklaring, da der i sager om psykisk vold kan være tale om særligt sårbare ofre, der kan være nedbrudte efter mange år i et psykisk voldeligt forhold. Og, som situationen er nu, skal offeret både tilvejebringe fysiske beviser, samt fremstå troværdigt og sammenhængende.

Vi ser netop i sager, hvor tiltalte er dømt, at der er lagt stor vægt på, at kvinden har kunnet give en troværdig og sammenhængende forklaring. I en sag fra retten i Nykøbing Falster af 29. november 2019

(se kapitel 4 og boks 4), hvor tiltalte blev dømt for psykisk vold, blev der fx lagt særlig vægt på offerets troværdige og sammenhængende forklaring, der blev understøttet af vidneudsagnet og dokumentationen af parternes korrespondance. Ligeledes viser interviewene, at både politi og fagfolk på krisecenter påpeger, at kvindens evne til at afgive en sammenhængende og troværdig forklaring er vigtig. Men det er krævende, særligt hvis man som offer for psykisk vold i årevis er blevet nedbrudt psykisk og lider af PTSD.

Behov for nye efterforskningsmetoder

Indtrykket fra de praktikere, vi har talt med, er, at der lægges vægt på indhentelse af korrespondance mellem parterne, samt afhøring af relevante personer, men særligt hvis disse har været vidne til den psykiske vold. Vores indtryk er, at der omvendt *ikke* gennemgående sker afhøring af relevante personer som naboer, pædagoger, lærere, kollegaer og arbejdsgiver for at belyse mulige ændringer i forurettedes adfærd og mistrivsel, samt indhentelse af erklæringer fra psykologer eller sundhedspersoner ift. belysning af psykiske følger af adfærden, samt tekniske undersøgelser af fx offerets telefon til afdækning af overvågning. Vidner, der fx kan berette om ændringer i forurettedes adfærd, kan få afgørende betydning i en sag, hvilket vi bl.a. så i afgørelsen fra Nykøbing Falster d. 29. november, hvor forurettedes fars forklaring om observationer, han har gjort over tid, bliver vægтет i afgørelsen (se kap 3).

I Rigsadvokatens meddelelse om psykisk vold peges da også på netop inddragelse af vidner, der kan belyse mulige ændringer i offerets adfærd som et relevant skridt i efterforskningen af sager om psykisk vold. Det er i Rigsadvokatens meddelelse om psykisk vold også fastlagt, at det i udgangspunktet vil være relevant med afhøring af forurettede og mistænkte/sigtede. Derudover peges der på en række yderligere efterforskningskridt, der kan være relevante. Der peges endvidere på sikring af relevant korrespondance mellem parterne, samt

med familie/bekendte og teknisk undersøgelse af digitale tjenester og GPS-udstyr til afdækning af evt. overvågning af forurettede.³⁹

Ift. undersøgelse af digital overvågning er det en mulighed, at politiet som standardprocedure undersøger en telefon for overvågnings-apps. Spørgsmålet må imidlertid også være, hvordan politiet kan tilrettelægge efterforskningen, så der i højere grad forsøges afdækket ændringer over tid hos offeret gennem fx inddragelse af personer fra offerets omgangskreds og relevante fagpersoner. Det understøttes af Statsadvokatens tematilsyn: "Det bemærkes, at kredsene fortsat bør have et øget fokus på at søge at understøtte parternes forklaringer med øvrige beviser, herunder tekniske beviser, afhøringer og erklæringer fra andre (professionelle) aktører mv."⁴⁰

Gyrithe Ulrich (vicestatsadvokat), der sidder med overvågning af implementering af bestemmelsen om psykisk vold, fremhæver som nævnt også, at sager om psykisk vold kan være udfordrende fra en anklagersynsvinkel – og at det er nødvendigt at lære at føre beviser på en anden måde end hidtil: "Anklageren skal kunne løfte bevisbyrden. Vidnebeviset er et centralt bevis, og man vil gerne have objektive verificerbare beviser til at støtte en vidneforklaring. I sager om fysisk vold vil man således ofte som bevismiddel have dokumentation for skader efter vold. Psykiske skader er svære at

dokumentere, og de forurettede i sager om psykisk vold vil, i sagens natur fordi de netop måske i årevis har været udsat for nedværdigende behandling, være usikre og vil måske være tilbøjelige til at ville undgå en retssag. Vi skal her lære at føre beviser på en anden måde, end vi er vant til, og vi skal tænke bredere på, hvorledes vi kan dokumentere den psykiske vold, fx ved at lade andre vidner berette om ændret adfærd over tid hos den forurettede e.l.”

Som **Gyrithe Ulrich** peger på, er det naturligvis anklagemyndigheden, der skal løfte bevisbyrden – og sager om psykisk vold fordrer en anden tilgang til efterforskning og bevisførelse. Politiet skal i højere grad inddrage vidner, der kan fortælle om fx den forurettedes ændrede adfærd over tid på grund af den psykiske vold.

Gyrithe Ulrich peger da også på, at ”der sker rigtig meget i politikredsene nu, og man er alle steder opmærksomme på, at det kræver noget nyt og mere af os at retsforfølge psykisk vold. Vi prøver at dele viden om efterforskningsmetoder og tilrettelæggelse af bevisførelsen, og det er min opfattelse, at vi er på rette vej.”

Mette Toft (KBH) er blandt dem, der efterlyser nye værktøjer og metoder. Hende bekendt er der ikke skrevet action cards eller vejledninger til bevissikring i Københavns Politi, men det ville give god mening at gøre, da hun i det hele taget gerne vil hejse flaget for bevissikring i disse sager. Hun siger: ”Jeg kunne godt ønske mig, at kendskabet til bevissikring blev mere udbredt. Det adskiller sig ikke fra andre straffesager, men det er en type kriminalitet, som sjældent sætter tydelige spor ved første øjekast til forskel fra fx tyveri, dokumentfalsk etc.”

Mette Toft peger altså på, at der er et behov for et øget fokus på sikring af beviser i sager om psykisk vold. På den måde vil offerets forklaring kunne blive understøttet.

Ift. fremadrettede initiativer i sager om psykisk vold bør man, ifølge **Gyrithe Ulrich**, iværksætte de Dertil kommer, at der er behov for yderligere retspraksis, idet erfaringsgrundlaget endnu er meget begrænset med kun 38 domme. Dette er i god tråd med, at man hos anklagemyndigheden ved

samme tiltag som i voldtægtssager, herunder mulighed for at afgive forklaring via videooptagelse i retten og ret til bistandsadvokat allerede ved første henvendelse til politiet.⁴¹ Det er tiltag, som vil kunne understøtte offeret og sikre dennes retssikkerhed i en sag om psykisk vold, der for mange kan opleves som opslidende.

I forhold til bistandsadvokat da skal man som voldtægtsoffer have beskikket bistandsadvokat, og man skal have lejlighed til at tale med en advokat før politiets afhøring af en, medmindre man efter at have modtaget vejledning om dette frabeder sig det. Udgangspunktet i voldtægtssager er altså, at man får bistandsadvokat, medmindre man konkret frabeder sig det. Udgangspunktet i sager om psykisk vold er, at forurettede selv skal bede om en bistandsadvokat. Retten beskikker en bistandsadvokat, hvis forurettede beder om det, dog med undtagelse af sager af mindre alvorlig karakter og hvor en bistandsadvokat anses for åbenbart unødvendig jf. retsplejelovens § 741 a, stk. 1-3. Der er tale om en snæver undtagelsesmulighed.

Da bestemmelsen er ny, og der er bred enighed om, at der er en række bevismæssige udfordringer, er det afgørende, at der på tværs af landets politikredse bliver en samlet indsats, og at der afsættes ressourcer til efterforskningens arbejde med at understøtte parternes forklaringer med øvrige beviser. Der er ingen tvivl om, at når en erfaren efterforsker som **Per Suhr Olsen** (SFL) afsætter 50 timer til en sag om psykisk vold, da bliver sagen efterforsket grundigt. Dette understøttes af de gennemførte interviews, samt af Rigspolitiets vejledning og Statsadvokatens tematilsyn. Ellers er der risiko for, at ansvaret for at dokumentere den psykiske vold – og derved i sidste ende løfte bevisbyrden - i praksis i for høj grad ender hos offeret.

Sydsjælland og Lolland-Falsters politikreds, ifølge **Jeanette W. Andersen**, ikke tøver med at prøve sager i retten, da man på den måde finder ud af, hvor grænserne rent strafferetligt går. Ligesom for mange henlæggelser kan få den effekt, at kvinden stopper med at anmelde volden. For som **Søren Pape Poulsen** (K) siger ”Faldgruberne er, hvis der bliver henlagt for mange sager og ikke kan føres tilstrækkelige sager til dom. Der tror jeg, at hvis man får det indtryk som borger, at man kan komme med alle de sager, man vil, uden at der sker noget. Så har vi fejlet. Så vi må snakke om, hvordan vi fastholder, at folk anmelder, og at de tør anmelde. Vi betræder nyt land her. Men vi skal ikke konkludere at det er gået galt, før vi får en evaluering.”

4. KONKLUSION OG ANBEFALINGER

Konklusion

Den overordnede konklusion er, at bevisførelsen i sager om psykisk vold er svær, som det blev forudsagt inden lovens tilblivelse, men at denne udfordring i nogen grad kan imødekommes, hvis politiet implementerer forslagene i Rigsadvokatens meddelelse om psykisk vold. Dertil skal der være fokus på at udvikle nye tilgange til efterforskning og bevisførelse i sager om psykisk vold, hvor man ikke kun har traditionelt fokus på fysiske beviser, men også fx udvider vidneafhøringen til at beskrive forurettedes eventuelle forandring over tid, indhentelse af objektive beviser i form af erklæringer fra relevante fagpersoner, samt udvikler nye metoder til at afdække mønstre i adfærden.

Sager om psykisk vold har særlig karakter

Ofre for psykisk vold kan være særligt sårbare eller traumatiserede uanset køn. Efterforskning og afhøringsmetoder skal tage højde for ofrenes situation, og bruge ny og anerkendt viden om bl.a. traumer.

Baseret på materialet i denne analyse viser der sig et billede af, at en troværdig og sammenhængende forklaring vejer tungt, hvis tiltalte dømmes skyldig. Det er rigtig vanskeligt at afhøre en traumatiseret person og forvente, at vedkommende kan præstere en sammenhængende og kronologisk fortælling. Det kan heller ikke forventes, at man er i stand til at levere fysiske beviser bagudrettet i form af mails, beskeder og lignende. Alt for mange sager vil blive henlagt, hvis ikke der tages højde for, at kvinden ofte har levet i den psykiske vold gennem mange år, og derfor ikke længere kan pege på specifikke episoder eller handlinger uden omfattende og grundig voldsfaglig støtte.

Sager om psykisk vold har en stor kønsmæssig slagside med mange kvinder som ofre og mange mænd som gerningspersoner. Alle er lige for loven, og netop derfor er der behov for at

understrege, at især rigtig mange kvinder er udsat for psykisk vold, og denne voldsform har i mange år ikke været selvstændigt anerkendt i det retslige system. En kommende evaluering bør tage højde for dette.

Specialiseret viden

Som samfund har vi pligt til at bekræfte ofre for psykisk vold i, at vi tager det, der er sket, alvorligt. Både hos politi og anklagemyndighed og hos krisecentre kræver det erfaring og specialiseret viden at arbejde med kvinder, der har været udsat for psykisk vold. Denne voldsform er særligt traumatiserende og påvirker hele kvindens personlighed. Derfor skal vi opbygge tillid til kvinden for til fulde at forstå, hvorfor hun siger og fremstår, som hun gør. Der er et arbejde, der skal gøres, både hos krisecentre, men også hos myndighederne bredt forstået. Fagfolks viden skal opkvalificeres, så de får en grundforståelse af psykisk vold bl.a. gennem tværfaglig opkvalificering, så vi også sikrer en ensartet forståelse på tværs af sektorer.

Flere anmeldelser om psykisk vold skal efterforskes

Når en forurettet anmelder psykisk vold, bør hun som udgangspunkt stå tilbage med en oplevelse af at være blevet taget alvorligt, og at det ikke er hendes ansvar at bevise volden. Det kræver, at hun mødes med tillid, tiltro og forudsigelighed i anmeldelsesprocessen og med en forståelse for og anerkendelse af det voldelige forholds dynamikker og konsekvenser. Det skal gøre sig gældende, uanset hvor i landet hun anmelder. En klar systematik og forudsigelighed i anmeldelsesprocessen styrker tilliden til systemet og oplevelsen af retssikkerhed for borgeren. Og dét er afgørende i disse sager, hvor kvinden ofte ikke har tillid, når hun anmelder. Måske fordi hun gennem mange år i et psykisk voldeligt forhold har fået nedbrudt selvværdet og troen på sig selv. Og måske fordi hun tidligere er blevet mødt med mistillid.

I vores analyse blev det tydeligt, at der fortsat er behov for mere ensartethed i mødet med politiet.

Vores informanter fra begge politikredse havde stor viden og ekspertise på feltet, men fra et krise-centerperspektiv var billedet mere broget, idet der her var en oplevelse af, at det var tilfældigt, hvordan kvinden blev mødt af politiet i en anmeldelsessituation.

Det må aldrig blive forurettedes opgave at skulle bevise den psykiske vold

I dag henlægges alt for mange sager, fordi de vil falde på påstand mod påstand. Det var en udfordring, man var bevidst om, allerede inden lovens tilblivelse. Det har vi pligt til at ændre på, hvis vi for alvor mener, at psykisk vold skal være strafbart på lige fod med fysisk vold. Det kan være vanskeligt at afdække den psykiske vold, hvis myndighederne alene har fokus på fysiske spor og/eller fysisk vold i sager om psykisk vold. Hvis efterforskningen fastholder et traditionelt fokus på fysiske beviser og vidner, der har overværet en specifik episode, er der en risiko for, at vi misser essensen af den psykiske vold, ligesom byrden for at tilvejebringe beviserne i højere grad flyttes over på ofrene for den psykiske vold. Det kan vi ikke tillade. Efterforskningen skal basere sig på nye metoder, som i højere grad er funderet i viden om den psykiske vold og dens mekanismer.

Der er behov for, at politi- og anklagemyndighed sætter mere ind på nye efterforskningsmetoder og bevisførelse. Det kan fx være at afhøre relevante personer om forurettedes adfærd og ændringer i adfærd over tid, samt indhente erklæringer fra fagpersoner som læger, psykiatere, psykologer og socialrådgiver, der arbejder med området. Nye teknikker bør også tages i brug, så fx telefoner, computer og lignende i udgangs-punktet tjekkes for overvågningssoftware. Konkret kan der fx arbejdes på, at politiets efterforskere – ligesom

medarbejdere på krisecentre – får værktøjer til at gennemgå offerets telefon for overvågningssoftware ved anmeldelse og/eller afhøring.

Formel sidestilling af psykisk og fysisk vold - men ikke i praksis

I dag er fysisk vold og psykisk vold formelt sidestillet, men det er fortsat ikke tilfældet på praksisniveau. Her underkendes alvoren af psykisk vold fortsat i nogle systemer. Det kommer fx til udtryk ved, at påstande om psykisk vold ikke tages lige så alvorligt som fysisk vold, hvis ikke der er faldet dom i fx forældremyndigheds- og samværs sager. Selvom den psykiske vold kan være farligst eller kan eskalere mest og have størst indgribende betydning efter bruddet. I vores analyse er nævnt et eksempel fra Familieretshuset, men vi skal være nysgerrige på, hvordan vi ændrer denne opfattelse på tværs af sektorer. Der er derfor også behov for yderligere tværsektorielle undersøgelser af praksis.

Der må ikke være forvirring om grænserne for strafbar psykisk vold

Rapporten viser, at der fortsat er forvirring omkring, hvor de strafferetlige grænser for § 243 går. Det forhold kalder på, at man bliver skarpere på definitionen af psykisk vold og dermed ikke har behov for at skelne mellem *strafbar* og *ikke strafbar* psykisk vold. I Storbritannien har man kriminaliseret *tvangsmæssig og kontrollerende adfærd*, og det er altså det begreb, som fagfolk og myndigheder refererer til. Det begreb kan vi bruge til selv at blive klogere på, hvor grænserne går, og hvornår der er tale om hhv. psykisk vold og dysfunktionelle forhold. For al vold bør være strafbart.

Danners anbefalinger

På baggrund af indsigterne i denne rapport, har Danner otte anbefalinger, som bør inkluderes i det videre arbejde med opfølgning og implementering af Straffelovens bestemmelse om psykisk vold.

- 1. Politikredsene skal implementere Rigsadvokatens meddelelse om psykisk vold**, som blev udsendt første gang 1. april 2019 (opdateret marts 2021).
- 2. Justitsministeren skal nedsætte et permanent tværfagligt udvalg**, som evaluerer og fører tilsyn med bestemmelsen om psykisk vold.
- 3. Efterforskning og bevissikring af psykisk vold skal sikres tilpassede ressourcer**, så intentionen i § 243 kan efterleves i praksis hos de nye specialteams til efterforskning og forebyggelse af partnervold og voldtægt, som blev vedtaget med flerårsaftalen for politi og anklagemyndighed i 2020. Domstolene skal ligeledes sikres tilpassede ressourcer.
- 4. Inddrag viden fra fagpersoner, der dagligt arbejder med psykisk vold, fx krisecentre** i den planlagte uddannelse af ca. 125 politibetjente til de nye specialteams, samt i efteruddannelse af fagfolk fra anklagemyndigheden, domstolene og Familieretshuset m.fl. Dette mhp. at **sikre ensartet forståelse og dialog om psykisk vold på tværs af systemer**.
- 5. Nye tilgange og metoder til efterforskning og bevissikring** i sager om psykisk vold skal udvikles og styrkes. Afdækning af mønstre for den psykiske vold skal efterforskes på en måde, der ikke kun baserer sig på at finde fysiske beviser, såsom beskeder på mobilen og hændelser med vidner, men også åbner for at finde kendetegn eller mønstre i adfærden hos udøveren, der er egnet til utilbørligt at styre den anden. Desuden skal der indhentes erklæringer fra relevante fagpersoner.
- 6. Ansvar for dokumentation af psykisk vold må aldrig være hos offeret, og det skal anmeldelsesproceduren tage højde for**. Det er vanskeligt for et offer for langvarig psykisk vold at være nøgtern i sin beskrivelse af det regime, hun har levet i; hun kan fremstå med lavt selvværd og uden overblik, det må ikke bruges imod hende ved en anmeldelse (eller andre steder i systemet). Selv når fagfolk fra krisecentrene hjælper voldsudsatte kvinder med at lave lister over hændelsesforløb og kronologi forud for anmeldelse, er opgaven særdeles vanskelig.
- 7. Ofre for psykisk vold skal have samme muligheder som ofre i voldtægtssager**, herunder at offerets forklaring bl.a. skal håndteres ud fra en traumbaseret tilgang, at myndighederne er forpligtet til at tilbyde en bistandsadvokat ved første henvendelse, samt at offeret har mulighed for at afgive forklaring via videooptagelse i retten.
- 8. Personer fra omgangskredsen skal i udgangspunktet altid afhøres**, også selvom disse ikke har været vidne til konkrete episoder jf. forslaget i Rigsadvokatens meddelelse om psykisk vold. Afhøring af vidner som fx familie og kollegaer kan være med til at beskrive forurettedes eventuelle ændrede adfærd over tid.

5. METODE OG LITTERATURLISTE

Sådan har vi gjort

Rapporten er udarbejdet på baggrund af følgende materiale: Statistik, kvalitative interviews samt anmeldelsesrapporter, afgørelser og domsafsigelser rekvireret gennem aktindsigt i Københavns Politi og Sydsjællands og Lolland-Falsters Politi, samt øvrigt materiale fra Rigs- og statsadvokaten. Data fra anklagemyndighedens hjemmeside er ligeledes inddraget som baggrundsmateriale. Vi har endvidere søgt og fået aktindsigt hos Rigsadvokaten i en oversigt over anmeldelser om psykisk vold på landsplan samt hos Statsadvokaten, hvor vi har modtaget vejledninger og lokale retningslinjer.

Vi har ligeledes inddraget tal fra Offerundersøgelsen 2020, baseret på data fra Danmarks Statistik samt data fra Danners interne statistik.

Vi har valgt at søge aktindsigt i sager, hvor der er anmeldt om psykisk vold, hos Københavns Politi samt hos Sydsjællands og Lolland-Falsters Politi. De to kredse er udvalgt primært på baggrund af ens anmeldelsestilbøjelighed: Statistik fra www.politi.dk viser, at Københavns og Sydsjællands og Lolland-Falsters Politi begge har 1,1 anmeldelser pr. 1000 indbyggere i kommunen. Derudover er Sydsjællands og Lolland-Falsters politikreds særligt interessant, fordi de har ført flest sager til dom. Københavns Politi er den politikreds, Danner hører under, og derfor er det logisk også at spørge her.

I begge politikredse medvirker både en repræsentant for anklagemyndigheden og for efterforskningen som interviewpersoner, idet begge instanser har mulighed for både at afvise og gå videre med en anmeldelse. I vores metode til udvælgelse af interviewpersoner har vi lagt vægt på, at de medvirkende enten har erfaringer med at møde anmeldere af psykisk vold eller potentielle anmeldere af psykisk vold eller har formelt ansvar for implementeringen af psykisk vold bestemmelsen § 243. Politikredsens implementering af bestemmelsen er forskellig, og det ville blive for omfattende at interviewe alle kredse. Udvælgelsen af medvirkende interviewpersoner

fra politi- og anklagemyndighed er derfor subjektiv ud fra, hvad vi mener vil give et repræsentativt indtryk af, hvordan de første to år med bestemmelsen har været.

Fagfolk på krisecentre møder mange ofre for psykisk vold, og de har derfor et stort empirisk grundlag at vurdere effekten af bestemmelsen ud fra. Derfor er det relevant med repræsentanter herfra.

På samfunds niveau har denne bestemmelse haft bevågenhed, og det var derfor naturligt at interviewe den minister, der fremsatte og fik Folketingets opbakning til psykisk vold bestemmelsen. Ligesom Statsadvokatens vurdering af implementeringsarbejdet er relevant.

Vi har valgt *ikke* at interviewe ofre for psykisk vold. Dels ønsker vi at sætte fokus på de faglige erfaringer med implementeringen af bestemmelsen, dels er ofrene repræsenteret via statistikker, citering fra domsudskrift etc.

Spørgerammen er tilrettelagt ud fra forfatternes faglige vurdering af, hvad der især blev diskuteret forud for vedtagelsen af bestemmelsen, samt hvad der har vist sig af markører ved dataudtræk og aktindsigter. Herudfra tilrettelagde vi i fællesskab spørgsmålene til de respektive medvirkende.

I alt har vi interviewet syv personer: Søren Pape Poulsen (K), partileder, daværende justitsminister, Jeanette Wincentz Andersen, advokaturchef hos Sydsjællands og Lolland-Falsters Politi, Per Suhr Olsen, politiassistent hos Sydsjællands og Lolland-Falsters Politi, Mette Toft, advokaturchef hos Københavns Politi, Martin Lunderskov, politikommisær hos Københavns Politi, Hanne Wardinghus Rugholm, centerleder, Randers Krisecenter, Lisbeth Mosebo, souschef i Danners krisecenter og Gyrithe Ulrich, vicesstatsadvokat hos Statsadvokaten i København.

Med ovenstående metode in mente skal denne rapport ses som et kvalitativt øjebliksbillede af data om sagsbehandlingerne af anmeldelser om psykisk vold, samt hvordan hhv. politi, anklagemyndighed og krisecentre har arbejdet med

implementeringen af § 243 i de første to år siden bestemmelsens vedtagelse.

STOR TAK til alle medvirkende, også dem der har hjulpet os på forskellig vis med at finde frem til de rette personer, aktindsigter og udgivelser. En særlig tak til Pernille L. Hartmann, kriminologistuderende og tidligere praktikant i Danner og Cyrillia Sabroe, statskundskabsstuderende og nuværende praktikant i Danner.

Litteraturliste

Medieartikler

Justitsministeriet, 'Nyt lovforslag ligestiller psykisk og fysisk vold', pressemeddelelse d. 9. januar 2019, tilgængeligt via: <https://www.justitsministeriet.dk/pressemeddelelse/nyt-lovforslag-ligestiller-psykisk-og-fysisk-vold/>

Berlingske Tidende, 'Professor forudser svær bevisbyrde for psykisk vold' (Ritzau telegram), d. 9. januar 2019, tilgængeligt via: <https://www.berlingske.dk/samfund/professor-forudser-svaer-bevisbyrde-for-psykisk-vold>

Hjemmesider

Anklagemyndighedens hjemmeside for forurettede om psykisk vold: <https://anklagemyndigheden.dk/da/udsat-psykisk-vold>

Danners hjemmeside om psykisk vold og partnerdrab: <https://danner.dk/nyt/psykisk-vold-forud-partnerdrab>

Lovgivning og vejledninger

Straffeloven

Retsplejeloven

Lovforslag nr. L 139, Forslag til Lov om ændring af straffeloven og forskellige andre love (Selvstændig bestemmelse om psykisk vold), fremsat den 9. januar 2019 af justitsminister Søren Pape Poulsen (K).

Rigsadvokatens meddelelse om psykisk vold af (CIR1H nr. 9179 af 15/03/2021)

Rigspolitiets vejledning om retningslinjer for håndtering af sager om psykisk vold, april 2019, (ny udlevering af marts 2021). Det er en intern sagsbehandlervejledning, modtaget via aktindsigt, som vi har valgt ikke at offentliggøre som bilag.

Høringssvar, tilsyn mv.

Den danske Dommerforening, Høringssvar vedrørende ændring af straffelovens, retsplejeloven mv. - selvstændig bestemmelse om psykisk vold, d. 13. december 2018, tilgængeligt via: <https://dommerforeningen.dk/dommerforeningen/hoeringssvar/2018/hoeringssvar-vedroerende-aendring-af-straffelovens-retsplejeloven-mv-selvstaendig-bestemmelse-om-psykisk-vold/>

Statsadvokatens tematilsyn for psykisk vold i november 2020, s. 1. Opsamlingen er tilgængelig via: <https://anklagemyndigheden.dk/sites/default/files/inline-files/Opsamling%20p%C3%A5%20tematilsyn%20med%20psykisk%20vold.pdf%201.pdf>

Justitsministeriet, 2018-19 L 139 endeligt svar på spørgsmål 12 til Retsudvalget, d. 19. februar 2019 (sagsnummer: 2019-0037-0058), tilgængeligt via: <https://www.ft.dk/samling/20181/lovforslag/L139/spm/12/svar/1557457/2017961.pdf>

Litteratur og rapporter

'Straffeproses – grundlæggende regler og principper', Eva Smith, 6. udg., 2007, Forlaget Thompson.

'Policing Responses to coercive control', Charlotte Barlow, Kelly Johnson and Sandra Walklate, tilgængeligt via: [N8 Policy II final version.pdf](#)

'Putting coercive control into practice: Problems and possibilities', Charlotte Barlow*, Kelly Johnson, Sandra Walklate and Les Humphreys, tilgængeligt via: [policingcoercivecontrol.pdf](#)

'Drab i Danmark 1992-2016', Asser Hedegård Thomsen, 2020, tilgængeligt via: https://pure.au.dk/portal/files/213434138/Homicide_in_Denmark_1992_2016_reduced_no_papers.pdf

'Udsathed for vold og andre former for kriminalitet', Offerundersøgelserne 2005-2019. Hovedtal. Justitsministeriets Forskningskontor Rigspolitiet. Det Kriminalpræventive Råd, Københavns Universitet.

Afgørelser

Afgørelse fra retten i Nykøbing Falster af 8. januar 2020 (AM2020.01.08B), tilgængelig via anklagemyndighedens vidensbase.

Afgørelse fra retten i Nykøbing Falster af 29. november 2019 (AM2019.11.29B), tilgængelig via anklagemyndighedens vidensbase.

Afgørelse fra Østre Landsret af 14. oktober 2020 (AM2020.10.14Ø/ TfK2021.45), tilgængelig via anklagemyndighedens vidensbase.

Afgørelse fra retten i Nykøbing Falster af 21. december 2020 (Rettens nr. I -5452/2020), afgørelsen er modtaget ved aktindsigt.

Afgørelse om påtaleopgivelse af 13. februar 2020, anklagemyndigheden ved Københavns Politi, modtaget ved aktindsigt.

Afgørelse om påtaleopgivelse af 21. oktober 2019, anklagemyndigheden ved Sydsjællands og Lolland-Falsters Politi, modtaget ved aktindsigt.

Statistik

'Færre ofre for vold', Danmarks Statistik, 9. marts 2021: <https://www.dst.dk/da/Statistik/nyt/NytHtml?cid=32026>.

Danmarks Statistik: Statistikbanken, Ofre for anmeldte forbrydelser efter overtrædelsens art, køn og tid, psykisk vold. www.statistikbanken.dk

'Kvindekrisecentre 2019', Danmarks Statistik, 2020: <https://www.dst.dk/Site/Dst/Udgivelser/nyt/GetPdf.aspx?cid=30257>

Datatræk, Rigsadvokaten (modtaget ved aktindsigt)

'Danners Årsstatistik 2020', Danner: <https://danner.dk/sites/default/files/danner/Danner%20A%CC%8Arsstatistik%202020.pdf>

Interviews

Søren Pape Poulsen, formand og politisk leder for Det Konservative Folkeparti og tidl. justitsminister

Gyrithe Ulrich, vicesstatsadvokat hos Statsadvokaten i København

Jeanette Wincentz Andersen, advokaturchef hos Sydsjællands og Lolland-Falsters Politi

Mette Toft, advokaturchef hos Københavns Politi

Per Suhr Olsen, politiassistent hos Sydsjællands og Lolland-Falsters Politi

Martin Lunderskov, politikommissær hos Københavns Politi

Lisbeth Mosebo, souschef i Danners krisecenter

Hanne Rugholm, centerleder, Randers Krisecenter

Slutnoter

---

¹ <https://danner.dk/nyt/psykisk-vold-forud-partnerdrab>

² Justitsministeriet, 'Nyt lovforslag ligestiller psykisk og fysisk vold', pressemeddelelse d. 9. januar 2019, tilgængeligt via: <https://www.justitsministeriet.dk/pressemeddelelse/nyt-lovforslag-ligestiller-psykisk-og-fysisk-vold/>

³ Formålet var således også at sidestille psykisk vold med fysisk vold på en række punkter. Det gælder bl.a. ift. strafforhøjelse grundet tidligere domme om vold jf. Lovforslag nr. L 139, Forslag til Lov om ændring af straffeloven og forskellige andre love (Selvstændig bestemmelse om psykisk vold), fremsat den 9. januar 2019 af justitsminister Søren Pape Poulsen (K), afsnit 1, s. 3., se også Justitsministeriet, 2018-19 L 139 endeligt svar på spørgsmål 12 til Retsudvalget, d. 19. februar 2019 (sagsnummer: 2019-0037-0058), tilgængeligt via: <https://www.ft.dk/samling/20181/lov-forslag/L139/spm/12/svar/1557457/2017961.pdf>

⁴ Berlingske Tidende, Professor forudser svær bevisbyrde for psykisk vold (Ritzau telegram), d. 9. januar 2019, tilgængeligt via: <https://www.berlingske.dk/samfund/professor-forudser-svaer-bevisbyrde-for-psykisk-vold>

⁵ Ibid.

⁶ <https://www.vive.dk/da/udgivelser/psykisk-partnervold-7024/>

⁷ Der blev ved kriminaliseringen af psykisk vold ikke foretaget en entydig definition af begrebet psykisk vold, da bestemmelsen dækker over en række forskelligartede sager. Der skal være tale om en gentagen adfærd, der i almindelighed kan opfattes som et mønster for at straffelovens § 243 finder anvendelse jf. hertil lovforslag nr. L 139, Forslag til Lov om ændring af straffeloven og forskellige andre love (Selvstændig bestemmelse om psykisk vold), fremsat den 9. januar 2019 af justitsminister Søren Pape Poulsen (K), de specielle bemærkninger til § 1, nr. 2, s. 10.

⁸ Jf. Anklagemyndighedens tematisyn for psykisk vold i november 2020, s. 1. Opsamlingen er tilgængelig via: <https://anklagemyndigheden.dk/sites/default/files/inline-files/Opsamling%20p%C3%A5%20tematisyn%20med%20psykisk%20vold.pdf%201.pdf>

⁹ Jf. straffelovens § 243, Politiets retningslinjer, s. 6, samt Rigsadvokatens meddelelse om psykisk vold af (CIR1H nr. 9179 af 15/03/2021), afsnit 1 og <https://anklagemyndigheden.dk/da/udsat-psykisk-vold>

---

¹⁰ Lovforslag nr. L 139, Forslag til Lov om ændring af straffeloven og forskellige andre love (Selvstændig bestemmelse om psykisk vold), fremsat den 9. januar 2019 af justitsminister Søren Pape Poulsen (K), de specielle bemærkninger til § 1, nr. 2.

¹¹ Der blev ved kriminaliseringen af psykisk vold ikke foretaget en entydig definition af begrebet psykisk vold, da bestemmelsen dækker over en række forskelligartede sager. Der skal være tale om en gentagen adfærd, der i almindelighed kan opfattes som et mønster for at straffelovens § 243 finder anvendelse jf. hertil lovforslag nr. L 139, Forslag til Lov om ændring af straffeloven og forskellige andre love (Selvstændig bestemmelse om psykisk vold), fremsat den 9. januar 2019 af justitsminister Søren Pape Poulsen (K), de specielle bemærkninger til § 1, nr. 2, s. 10.

¹² Justitsministeriet tilkendegav i bemærkningerne til lovforslaget, at man var opmærksom på, at der kunne være bevis-mæssige udfordringer i sager om psykisk vold, men at man ikke anså dette for et tilstrækkeligt argument til ikke at kriminalisere psykisk vold jf. Lovforslag nr. L 139, Forslag til Lov om ændring af straffeloven og forskellige andre love (Selvstændig bestemmelse om psykisk vold), fremsat den 9. januar 2019 af justitsminister Søren Pape Poulsen (K), afsnit 2.2., s. 6. Dette blev også påpeget af bl.a. den danske dommerforening i deres høringssvar til bestemmelsen jf. den danske dommerforening, Høringssvar vedrørende ændring af straffelovens, retsplejeloven mv. - selvstændig bestemmelse om psykisk vold, d. 13. december 2018, tilgængeligt via: <https://dommerforeningen.dk/dommerforeningen/hoeringssvar/2018/hoeringssvar-vedroerende-aendring-af-straffelovens-retsplejeloven-mv-selvstaendig-bestemmelse-om-psykisk-vold/>

¹³ <https://anklagemyndigheden.dk/da/udsat-psykisk-vold>

¹⁴ Der blev udarbejdet en opsamling på anklagemyndighedens tematilsyn for psykisk vold i november 2020. Opsamlingen er tilgængelig via: <https://anklagemyndigheden.dk/sites/default/files/inline-files/Opsamling%20p%C3%A5%20tematilsyn%20med%20psykisk%20vold.pdf%201.pdf>

¹⁵ Der skal jf. straffelovens § 19 være forsæt for at der kan straffes for psykisk vold. Der kan fx være tale om, at den tiltalte har haft til hensigt at begå den psykiske vold eller burde have indset, at han begik psykisk vold. Der skelnes mellem direkte forsæt (når den følge, der hører til gerningsindholdet, har været tilstræbt), nødvendighedsforsæt (følgen har været nødvendigt forbundet med det formål, der tilstræbes), sandsynlighedsforsæt (når vedkommende må anse det for overvejende sandsynligt, at gerningen får den følge) og eventualitetsforsæt (når vedkommende anser følgen som mulig, og har accepteret denne mulighed).

¹⁶ Data er indhentet fra Rigsadvokaten. Det bemærkes, at opgørelserne er baseret på tal fra politiets sagsstyringssystem (POLSAS). Opgørelserne er derfor behæftet med en vis usikkerhed, da POLSAS er et journaliserings- og sagsstyringssystem og ikke et egentligt statistiksystem. Opgørelsen er baseret på dynamiske data, hvilket betyder, at opgørelsen ikke er endelig. Således vil der kunne ske ændringer afhængigt af tidspunktet for udtrækket af oplysningerne i opgørelsen, idet der fx kan forekomme efterregistreringer. Sigtelser, tiltaler og afgørelser er opgjort efter antal forhold. Det vil sige, hvor mange personer pr. journalnummer, der er blevet sigtet, tiltalt og afgjort. Den anvendte data er således forbundet med en vis usikkerhed. Afgørelser er opgjort efter seneste afgørelse, hvortil afgørelsen kan være anket i mellemtiden. Derfor er afgørelserne nødvendigvis ikke endelige. Datatræk fra Rigsadvokaten vedlægges som bilag.

¹⁷ Jf. beregninger fra Danmarks Statistik: Statistikbanken, Ofre for anmeldte forbrydelser efter overtrædelsens art, køn og tid, psykisk vold.

¹⁸ Jf. Danmarks Statistik, 'færre ofre for vold', 9. marts 2021, tilgængelig via: <https://www.dst.dk/da/Statistik/nyt/NytHtml?cid=32026>. Det bemærkes, at Danmarks Statistiks beregning af antallet af anmeldelser for psykisk

---

vold ikke er samstemmende med de tal Danner har modtaget fra Rigsadvokaten. Medmindre andet oplyses vil det det være datatræk fra Rigsadvokaten, der anvendes.

¹⁹ Politiet kan afvise en indgivet anmeldelse, hvis der ikke findes grundlag for at indlede efterforskningen jf. retsplejelovens § 749, stk. 1. Efter retsplejelovens § 749 stk. 2 kan politiet også træffe afgørelse om at indstille efterforskningen, hvis der ikke har været rejst sigtelse. Det bemærkes, at afgørelse om ikke at indlede eller indstille efterforskningen efter retsplejelovens § 749 ifl. Oplysninger fra Rigsadvokaten som udgangspunkt træffes af det juridiske personale hos anklagemyndigheden.

²⁰ Se nærmere om beviskrav i straffesager i kapitel 2. Se også Eva Smith, 'Straffeprocess – grundlæggende regler og principper', 6., udg., 2007, Forlaget Thompson, s. 104-105.

²¹ Det er anklagemyndigheden ved den enkelte politikreds, der træffer afgørelse herom. Afgørelsen kan påklages til statsadvokaten. Sager om psykisk vold er et fokusområde for anklagemyndigheden. Det betyder bl.a. at sager, hvor det vurderes, at der skal ske påtaleopgivelse, forelægges den regionale statsadvokat. Der henvises til Statsadvokatens opsamling på tematilsyn om psykisk vold, november 2020, s. 1, tilgængelig via: <https://anklagemyndigheden.dk/sites/default/files/inline-files/Opsamling%20p%C3%A5%20tematilsyn%20om%20psykisk%20vold.pdf>

²² Påtaleopgivelse sker hvis anklagemyndigheden på baggrund af en afsluttet efterforskning vurderer, at der i en sag, hvor der er rejst sigtelse, ikke skal rejses tiltale jf. retsplejelovens § 721. Ved påtaleopgivelse henlægges sagen af anklagemyndigheden fordi denne ikke forventes at kunne føre til dom. Baggrunde for påtaleopgivelse er fx at efterforskningen har vist, at den mistænkte, ikke har begået handlingen eller at sigtelsen af andre årsager har været grundløs. Det kan fx være, hvis vedkommende ikke falder inden for personkredsen omfattet af straffelovens § 243. Det kan også skyldes at beviserne ikke er tilstrækkeligt stærke. I så fald vil der ske påtaleopgivelse efter retsplejelovens § 721, stk. 1, nr. 2 på grund af bevisets stilling. Det er anklagemyndigheden ved den enkelte politikreds, der træffer afgørelse herom. Afgørelsen kan påklages til statsadvokaten.

²³ I en af sagerne var der tale om en betinget dom.

²⁴ Datatræk, Rigsadvokaten. Af de 79 tiltaler er en sag afsluttet uden retsmøde.

²⁵ Beregning foretaget på grundlag af datatræk fra Rigsadvokaten, **se bilag**.

²⁶ Jf. Lovforslag nr. L 139, Forslag til Lov om ændring af straffeloven og forskellige andre love (Selvstændig bestemmelse om psykisk vold), fremsat den 9. januar 2019 af justitsminister Søren Pape Poulsen (K), afsnit 3, s. 7

²⁷ Dette understøttes af Statsadvokatens opsamling på tematilsyn om psykisk vold fra november 2020, hvoraf det fremgår, at flere forurettede har trukket deres anmeldelse tilbage eller ikke ønsker at gå videre med sagen efter indgivelse af anmeldelsen jf. Statsadvokatens opsamling på tematilsyn om psykisk vold, november 2020, s. 2, tilgængelig via: <https://anklagemyndigheden.dk/sites/default/files/inline-files/Opsamling%20p%C3%A5%20tematilsyn%20om%20psykisk%20vold.pdf>

²⁸ <https://anklagemyndigheden.dk/da/udsat-psykisk-vold>

²⁹ Lovforslag nr. L 139, Forslag til Lov om ændring af straffeloven og forskellige andre love (Selvstændig bestemmelse om psykisk vold), fremsat den 9. januar 2019 af justitsminister Søren Pape Poulsen (K), de specielle bemærkninger til § 1, nr. 2.

³⁰ Straffelovens § 243 er et anklagerfagligt fokusområde. Der henvises til anklagemyndighedens opsamling på tematilsyn for psykisk vold i november 2020. Opsamlingen er tilgængelig via: <https://anklagemyndigheden.dk/sites/default/files/inline-files/Opsamling%20p%C3%A5%20tematilsyn%20med%20psykisk%20vold.pdf%201.pdf>

³¹ Jf. datatræk fra Rigsadvokaten, samt aktindsigt fra Københavns politikreds og Sydsjællands og Lolland-Falsters politikreds i anmeldelsesrapport og afgørelser om påtaleopgivelse.

---

³² Afgørelse om påtaleopgivelse af 21. oktober 2019, anklagemyndigheden ved Sydsjælland og Lolland-Falsters Politi modtaget ved aktindsigt, aktindsigt_8_danner, s. 1

³³ For at sikre en korrekt og ensartet praksis for henlæggelse af sager om psykisk vold blev der i 2 og 3. kvartal af 2020 gennemført et særligt tilsyn. Tilsynet har ligeledes fokus på, om retningslinjerne i Rigsadvokatmeddelelsen følges ved sagernes behandling, ligesom der har været fokus på, om politiet er opmærksomme på af egen drift at optage anmeldelser om psykisk vold i relevante sager.

³⁴ Statsadvokatens opsamling på tematisyn om psykisk vold, november 2020, s. 2, tilgængelig via: <https://anklagemyndigheden.dk/sites/default/files/inline-files/Opsamling%20p%C3%A5%20tematisyn%20om%20psykisk%20vold.pdf>

³⁵ Jf. Rigsadvokatens meddelelse om psykisk vold (opdateret d. 15. Marts 2021), afsnit 2.2.1.

³⁶ Eva Smith, 'Straffeprocessen – grundlæggende regler og principper', 6., udg., 2007, Forlaget Thompson, s. 133

³⁷ Afgørelse om påtaleopgivelse af 21. oktober 2019, anklagemyndigheden ved Sydsjælland og Lolland-Falsters Politi modtaget ved aktindsigt, aktindsigt_8_danner, s. 1

³⁸ Coercive Control: How Men Entrap Women in Personal Life, Evan Stark, Oxford University Press Inc; 2009

³⁹ Jf. Rigsadvokatens meddelelse om psykisk vold af (CIR1H nr 9179 af 15/03/2021) , afsnit 2.2.1.

⁴⁰ Statsadvokatens opsamling på tematisyn om psykisk vold, november 2020, s. 3, tilgængelig via: <https://anklagemyndigheden.dk/sites/default/files/inline-files/Opsamling%20p%C3%A5%20tematisyn%20om%20psykisk%20vold.pdf>

⁴¹ Forskellen ift. bistandsadvokat er, at man som voldtægtsoffer skal have beskikket bistandsadvokat, og man skal have lejlighed til at tale med en advokat før politiets afhøring af en, medmindre man efter at have modtaget vejledning om dette frabeder sig det. Udgangspunktet er altså, at man får bistandsadvokat, medmindre man konkret siger nej til dette. Som forurettet i sager om psykisk vold beskikker retten en bistandsadvokat, hvis forurettede beder om det, dog med undtagelse af sager af mindre alvorlig karakter og hvor en bistandsadvokat anses for åbenbart unødvendig (snæver undtagelsesmulighed) jf. retsplejelovens § 741 a, stk. 1-3.